

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra Veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Veřejný zájem

Předkládá: Bc. Barbora Fišrová

Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Barbora FIŠROVÁ**
Osobní číslo: **R18N0008P**
Studijní program: **N6807 Veřejná správa**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Téma práce: **Veřejný zájem**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Vymezení pojmu veřejný zájem
3. Neurčitost pojmu
4. Příklady definic veřejného zájmu
5. Zájmové skupiny
6. Právní regulace pojmu veřejný zájem v ČR
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:
viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **29. března 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 1. listopadu 2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Veřejný zájem“ zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň, březen 2020

Bc. Barbora Fišrová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za odborné vedení mé diplomové práce a za cenné připomínky při jejím vypracování. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří mi ochotně vyplnili dotazník, který je součástí této diplomové práce a na jejichž základě byla vytvořena praktická část práce.

Obsah

I. ÚVOD	9
II. TEORETICKÁ ČÁST	11
1. Veřejný zájem	12
1.1 Neurčitost pojmu veřejný zájem	12
1.2 Slovní spojení „veřejný zájem“	13
1.2.1 Vymezení pojmu „veřejný“	13
1.2.2 Vymezení pojmu „zájem“	14
1.3 Příklady definic veřejného zájmu	15
1.4 Oblasti působení veřejného zájmu	18
1.5 Historie veřejného zájmu	20
1.5.1 Historie územního aspektu veřejného zájmu	21
1.6 Veřejný zájem ve vztahu k veřejnému sektoru a veřejné politice	21
1.7 Prostorová a časová dimenze veřejného zájmu	23
1.10 Vztah soukromého a veřejného zájmu	26
1.11 Veřejný a obecný zájem	26
1.12 Veřejný zájem – shrnutí	27
2. Zájmové skupiny	28
2.1 Příklady definic zájmových skupin podle jednotlivých autorů	29
2.2 Kategorizace zájmových skupin	31
2.3 Vznik a oblasti fungování zájmových skupin	32
3. Veřejný zájem v českém právním řádu	35
3.1 Ústava ČR a Listina základních práv a svobod	35
3.2 Občanský zákoník	37
3.3 Zákon č. 184/2006 Sb., vyvlastňovací zákon	38
3.4 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád	39
3.5 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny	41

3.6	Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu (stavební zákon).....	42
3.7	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském	43
3.8	Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (zákon o majetku státu)	43
3.9	Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)	44
3.10	Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).	45
3.11	Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)..	45
3.12	Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)....	45
3.13	Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon).....	45
3.14	Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů.....	46
3.15	Zákon č. 289/1995 Sb., zákon o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon).....	46
3.16	Zhodnocení právní úpravy	46
III.	PRAKTICKÁ ČÁST	47
4.	Cíl práce a stanovení hypotéz	48
5.	Výzkumné metody	49
6.	Výzkum.....	50
6.1	Charakteristika zkoumaného vzorku s ohledem na genderové rozlišení.	50
6.2	Charakteristika zkoumaného vzorku s ohledem na studovanou fakultu	51
6.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	52
7.	Vyhodnocení hypotéz a výzkumných otázek.....	67
8.	Shrnutí praktické části.....	77

IV. ZÁVĚR.....	79
V. RESUMÉ	80
Seznam tabulek.....	81
Seznam grafů.....	82
Seznam zdrojů	83
Přílohy	89

I. ÚVOD

Veřejný zájem je pojem, který se objevuje v mnoha právních předpisech. Je hojně využíván, avšak jeho definice není zákonodárcem nikde stanovena. Mnoho lidí si s tímto pojmem neví rady. S tím se spojuje mnoho problémů a nejasností, neboť každý si může tento pojem vysvětlit odlišně. Na základě veřejného zájmu může dojít k odebrání či omezení práv jedince, proto pochopení této problematiky pokládám za důležité.

Veřejný zájem je aktuální a dynamické téma, které se v průběhu vývoje společnosti mění. Problematika veřejného zájmu je populárním tématem nejen odborníků, ale také studentů, kteří si jej vybírají jako téma svých závěrečných prací. Tato problematika je ovšem tak rozsáhlá a může být pojímána z různých úhlů, že i já jsem se rozhodla pro dané téma. Mnohdy je použití a interpretace tohoto pojmu nepřesná a matoucí, což je dalším důvodem k výběru daného tématu.

Cílem práce je vymezení veřejného zájmu a nastínění jeho významu. Jelikož se jedná o neurčitý právní pojem, nelze ho jednoznačně právně definovat. Tuto definici nenabízí žádný právní předpis, dokonce ani praxe, proto se tato práce snaží přispět k jeho pochopení. Poměrně velká část práce je věnována použití tohoto pojmu v právních předpisech České republiky, neboť v nich je hojně využíván, aniž by ho jediný z nich definoval. Práce si proto klade za cíl objasnit použití veřejného zájmu v jednotlivých právních předpisech a nastínit důsledky, které z toho pro občany České republiky plynou.

První část práce je část teoretická, je členěna do třech kapitol, které jsou dále členěny do podkapitol. První kapitola se týká vymezení pojmu veřejný zájem. Je zde objasněn význam jednotlivých slov, ze kterých se tento pojem skládá. Podkapitoly této kapitoly obsahují příklady definic veřejného zájmu s ohledem na mínění jednotlivých odborníků, jsou zde stanoveny oblasti působení veřejného zájmu a stručná charakteristika historie tohoto pojmu. Závěrečné

podkapitoly se věnují pojmům podobným veřejnému zájmu, a to obecnému zájmu, soukromému zájmu a společenskému zájmu. Druhá kapitola se věnuje zájmovým skupinám a poslední úpravě veřejného zájmu v právních předpisech.

Součástí práce je také praktická část, která obsahuje výzkum toho, jak studenti ekonomické, filozofické a právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni nazírají na téma veřejného zájmu. Vzhledem k tomu, že veřejný zájem není spojen pouze s oblastí práva, ale je součástí také ekonomie, sociologie, filosofie či politologie, byl výzkum cílen na studenty těchto fakult. Výzkum byl proveden dotazníkovým šetřením. Byly stanoveny tři hypotézy, které byly pomocí sesbíraných dat ověřovány.

Cílem diplomové práce je přispět k lepšímu pochopení problematiky veřejného zájmu, osvětlit jeho význam a poskytnou čtenářům ucelený pohled na tuto problematiku.

II. TEORETICKÁ ČÁST

1. Veřejný zájem

Veřejný zájem je velmi obtížně definovatelný pojem, který je hojně využíván nejen v médiích a ve společnosti, ale také v právních předpisech České republiky. Právní definice tohoto pojmu neexistuje. Odborníci se ve svých dílech snaží veřejný zájem definovat, avšak často dochází k rozdílným názorům a pohledům. Veřejný zájem není předmětem pouze sféry práva, ale je součástí i jiných společenských disciplín jako je ekonomie, sociologie, filosofie, politologie.

1.1 Neurčitost pojmu veřejný zájem

Neurčitým pojmem se rozumí takový pojem, který je v právní praxi běžně používán, avšak nikde není striktně vymezen jeho obsah. Normotvůrce tento pojem blíže nespecifikuje, přestože z něj pro adresáty právních norem mohou plynout následky. Adresát právní normy nikde vymezení takového pojmu nenajde. Nejedná se však o opomenutí, které by znamenalo, že zákonodárce zapomněl pojem vymežit. Jedná se o zákonodárcův záměr.¹ Tyto pojmy jsou vytvářeny z důvodů nemožnosti aplikace jednotných obecných kritérií, která by byla použitelná pro všechny vztahy a situace, ve kterých se může daný pojem uplatnit. Je zde dán prostor jednotlivým správním orgánům, aby v jednotlivých konkrétních případech rozhodly o tom, zda je naplněn obsah pojmu, a to na základě posouzení okolností případu a jeho specifik. Správní orgány tak neurčitý pojem interpretují (vykládají).

Neurčité pojmy odpovídají určité množině předmětů, podmínek či situací a způsobují tak jeho nejasný obsah a zpravidla se vyskytují ve formě spojení několika slov, která charakterizuje značná nezřetelnost a mnohoznačnost.² Pokud jde tedy o veřejný zájem, vždy je nutno zkoumat konkrétní případ, konkrétní situaci, a na základě zjištění posoudit, zda se o veřejný zájem jedná či nikoliv.

---

¹ Neurčité pojmy a veřejný zájem. *Epravo.cz* [online]. 2001 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/neurcite-pojmy-a-verejny-zajem-9323.html>

² SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Str. 154. ISBN 978-80-7598-564-4

Jelikož definici neurčitých pojmů v právních předpisech nenajdeme, jsou často předmětem judikatury soudů. Neurčitý právní pojem definoval ve svém rozhodnutí například Nejvyšší správní soud, a to v rozsudku č.j. 2 AS 11/2003 ze dne 23. 10. 2003. Nejvyšší správní soud ve zmíněném rozsudku definoval neurčitý pojem jako: „*Neurčité právní pojmy zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze úspěšně zcela přesně právně definovat. Jejich obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmíněn časem a místem aplikace normy. Zákonodárce tak vytváří správnímu orgánu prostor, aby posoudil, zda konkrétní případ patří do rozsahu neurčitého pojmu či nikoli. Mnohdy mu dává vodítka tím, že se snaží uvést co nejvíce charakteristických znaků věci nebo jevů, které má neurčitý právní pojem zahrnovat.*“³ Dle uvedeného je ponecháváno správním orgánům, aby v rámci správního uvážení rozhodly, zda se jedná o veřejný zájem či nikoliv.

1.2 Slovní spojení „veřejný zájem“

Pojem veřejný zájem vznikl spojením slov „veřejný“ a „zájem“. Stejně jako spojení „veřejný zájem“, i jednotlivá slova „veřejný“ a „zájem“ jsou velmi obecná, nejednoznačná, mnohovýznamová. Jejich význam se odvíjí od použití v konkrétním případě. Pro pochopení spojení „veřejný zájem“ je nutno nejprve vymezit jednotlivá slova „veřejný“ a „zájem“, a až poté se zabývat veřejným zájmem jako celkem.

1.2.1 Vymezení pojmu „veřejný“

Slovo „veřejný“ je běžně užívané. Můžeme se s ním setkat v různých oblastech lidského života. Významnou roli hraje v oblasti práva. Základní vymezení může znamenat opak soukromého.

---

³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23.10.2003, č.j. 2 AS 11/2003-164 [cit. 2020-02-11] dostupné z http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2003/0011_2As__0300164A_prevedeno.pdf

Z obecného hlediska je pojem „veřejný“ definován jako:

- Konající, dějící se za účasti širšího obcenstva, mající možnost účasti všech (přednáška, schůze, diskuze, projev, hlasování,..)
- Určený pro všechny, patřící, sloužící všem, jsoucí majetkem všech (budovy, prostor, cesta, dopravní prostředek,..)
- Veřejnosti se týkající, ve veřejnosti obecně rozšířený, známý (mínění veřejnosti,..)
- Týkající se života společnosti, souvisící s organizovanou činností nějakého společenského celku, instituce (státu, obce, společenských organizací,..)⁴

Přídavné jméno veřejný je odvozeno od podstatného jména veřejnost. Také tomuto adjektivu je připisován různý význam. Slovník spisovného jazyka českého ho definuje jako:

- Veřejné místo, prostředí, jednání, činnost
- Souhrn jedinců určitého společenského celku
- Vlastnost toho, co je veřejné, obecně zjevné⁵

1.2.2 Vymezení pojmu „zájem“

Pojem „zájem“ je taktéž jako celé spojení veřejný zájem nejednoznačný. Může na něj být nahlíženo z různých rovin. Slovník spisovného jazyka českého pojmu zájem přikládá význam zajištění, zadržení někoho či plnění něčeho.⁶ V původním slova smyslu byl spojován s exekucí nemovitého majetku, neboť byl odvozen právě od slova „zajmout“⁷.

---

⁴ Slovník spisovného jazyka českého. *Veřejný* [online]. ©2011 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://sjsj.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=ve%C5%99ejn%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

⁵ Slovník spisovného jazyka českého. *Veřejnost* [online]. ©2011 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://sjsj.ujc.cas.cz/search.php?heslo=ve%C5%99ejnost&sti=103148&where=hesla&hsubstr=no>

⁶ Slovník spisovného jazyka českého. *Zájem* [online]. ©2011 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://sjsj.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=ve%C5%99ejn%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

⁷ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 190. ISBN 978-80-261-0707-1

Soudobá literatura přikládá pojmu zájem čtyři základní významy, a to:

- prospěch, blaho, užitek
- pozornost věnovaná někomu, něčemu
- náklonnost k něčemu, záliba v něčem, obliba něčeho, porozumění
- sama věc (cíl pozornosti a usilování).⁸

Pro pochopení slova „zájem“ je nutno mít na paměti, že zájem představuje subjektivní pohled jedince na danou věc. Zájem je především pojmem psychologickým, neboť to, co je předmětem zájmu jednotlivce je vázáno na jeho psychiku. Vychází z jeho potřeb, tužeb. Proto se zájmy jednotlivých lidí mohou výrazně lišit. Lidé se stejnými zájmy se mohou sdružovat, neboť mají „něco společného“. Skupina, která sdružuje lidi se stejným zájmem, se nazývá zájmová skupina. Zájmové skupiny pak mohou hrát důležitou roli v rámci výkonu veřejné správy.

Zájem lze primárně rozdělit na zájem veřejný a soukromý. Pro oblast práva je důležitější zájem veřejný, se kterým se setkáme v mnoha právních předpisech, a jedná se o termín právní.

1.3 Příklady definic veřejného zájmu

Tento neurčitý pojem je součástí řady právních předpisů České republiky. Jeho definici nikde nenalezneme, neboť je nutno, aby byl zkoumán v souvislosti s konkrétním případem. Některé právníkové slovníky a encyklopedie však definici veřejného zájmu obsahují. Jako příklad lze uvést definici z Malé právníkové encyklopedie, kde je veřejný zájem definován jako: „*takový zájem, který je výrazem potřeb a zájmů společnosti a který takto chápe a prosazuje legitimní*

---

⁸ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. *Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 157

veřejná moc; jeho rozhodujícím rysem je jeho mocensky garantovaná převaha nad zájmem či zájmy soukromými.“⁹

Definicí veřejného zájmu se ve svém díle zabýval také prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc., který tento pojem vykládá jako: „*Druh zájmu, který je obecně prospěšný (zejména zájem státu či jiné veřejnoprávní korporace), opak čistě soukromého zájmu. Uplatňuje se v tvorbě, interpretaci a v aplikaci práva, zvláště jako jeden ze dvou důvodů zákonné limitace základních práv a svobod. Protože se jedná o jeden z právních pojmů s neostrým významem, měl by být v zákonech blíže specifikován či definován.“¹⁰ Prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc. předpokládá bližší definování veřejného zájmu v zákoně. Tento autor považuje soukromý a veřejný zájem za opaky. Pokud se podíváme na názory jiných odborníků, někteří z nich považují soukromý zájem za součást zájmu veřejného.*

Veřejný zájem z pohledu Leoše Vítka znamená zájem veřejnosti, tedy zájem určitého souboru lidí v určité skupině. Za veřejný zájem autor považuje, pokud se zájmy jednotlivých lidí shodují. Touto shodou se vytvoří společný veřejný zájem, který považuje za opak zájmu neveřejného.¹¹

Jiří Kovář pokládá veřejný zájem za termín psychologický. Rozlišuje zájmy vyjádřené a zájmy nevyjádřené. Zájem je podle něj vázaný na psychiku jednotlivců, proto je individuální a neopakovatelný.¹² Pro veřejný zájem je nutné, aby byl zastáván většinou.

---

⁹ FIALA, Josef. *Malá právníková encyklopedie*. 6., aktualiz. A dopl. Vyd. Praha: Linde, 2006. Str. 60. ISBN 80-720-1582-6.

¹⁰ GERLOCH, Aleš. Veřejný zájem. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníkový slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Str. 1236

¹¹ VÍTEK, L. Teorie společenské volby a politické rozhodování: vzájemná závislost. In: *Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 50. ISBN 80-210-2236-1.

¹² KOVÁŘ, J. Veřejný zájem a jeho prostorová stránka (příklad ČR). In: *Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 158. ISBN 80-210-2236-1.

Problém pojmu veřejného zájmu spočívá v jeho nemožnosti definování z obecného hlediska. Jeho jednoznačné vymezení neobsahuje ani zákon, ani teorie, ani praxe. Jednotliví odborníci se snaží o jeho vymezení z různých pohledů, přičemž takové definice se mohou výrazně lišit či být dokonce protikladné. Příklady definic veřejného zájmu z pohledu jednotlivých odborníků lze shrnout do následujících bodů:

- a) Zájem, který je výsledkem souhrnu jednotlivých individuálních zájmů.
- b) Zájem, jehož zákonná definice neexistuje. Je velmi obtížně definovatelný a nabývá obsahu v souvislosti s konkrétním případem či právním předpisem.
- c) Zájem, který reálně neexistuje. Někteří autoři se přiklání k názoru, že veřejný zájem jako sociální fenomén reálně neexistuje. Výsledkem je, že i teoretická reflexe tohoto pojmu je fikcí.¹³
- d) Zájem, který není předmětem pouze sféry práva, ale také jiných disciplín – ekonomie, filosofie, politologie, sociologie, což způsobuje ještě větší různorodost pojetí tohoto pojmu.
- e) Zájem, jehož cílem je uspokojit potřeby celé společnosti a směřuje ke společným cílům, které mají přinést užitek každému členu společnosti.
- f) Zájem, při kterém zájem menšiny většinou ustupuje zájmu většiny. Pokud nedojde k uznání zájmu menšiny většinou.
- g) Zájem, se kterým se ztotožňuje většina společnosti. Obecněji ho lze definovat jako zájem všech.
- h) Zájem, který má nadosobní charakter. Nositelem takového zájmu je sociální subjekt, pro který je veřejný zájem určující z hlediska zaměření své činnosti.
- i) Zájem, který sdílejí všichni členové zájmové skupiny. Členství v takové skupině znásobuje šanci jednotlivců na prosazení svých soukromých zájmů.

Všichni autoři se shodují na faktu, že se jedná o aktuální téma, které už řadu let činí problémy nejen v oblasti práva.

---

¹³ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 67

Vzhledem k absenci zákonné definice veřejného zájmu, hrají v této problematice důležitou roli odůvodnění rozhodnutí či rozsudku soudů. V jednom ze svých rozhodnutí Nejvyšší správní soud dovodil, že „*veřejný zájem musí být výslovně formulován ve vztahu ke konkrétní posuzované záležitosti a musí být přesvědčivě odlišen od zájmu soukromého. Veřejný zájem je přitom třeba vyvodit z právní úpravy, z právní politiky a z posouzení různých hodnotových hledisek podle úkolů veřejné správy v příslušné oblasti např. sociální, kulturní, ochrany životního prostředí apod.*“¹⁴ Jedná se konkrétně o rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 As 65/2012 ze dne 10. května 2013.

1.4 Oblasti působení veřejného zájmu

Veřejný zájem je součástí různých oblastí. Je důležitou součástí lidských životů a v mnoha případech může znamenat omezení či zrušení práv jedince. V jiných případech může souviset se změnou prostředí, ve kterém lidé žijí, která s sebou může přinést zhoršení pohodlí a kvality lidského života (větší dopravní frekvence, vyšší koncentrace lidí na jednom místě,...). Proto je nutno alespoň nastínit oblasti, ve kterých se s veřejným zájmem můžeme setkat.

Výčet nejdůležitějších oblastí:

- doprava obyvatelstva
- péče o komunikace a veřejná prostranství
- životní prostředí a jeho ochrana
- výstavba nových silnic a dálnic
- výstavba přehrad
- výstavba elektráren
- výstavba parkovišť
- výstavba škol, zdravotních zařízení, sociálních zařízení, sportovních zařízení
- bytová výstavba

---

¹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, sp. Zn. 6 As 65/2012 ze dne 10. května 2013

- udržování a provoz objektů sloužící pro zabezpečování základních potřeb obyvatel a též kulturní a sportovní využití
- ochrana zdraví
- zásobování obyvatelstva, kvalitní obchodní sítě
- ochrana kulturních památek a přírody
- zajištění bezpečnosti státu a obyvatelstva – armáda, policie
- podpora vývoje a výzkumu léčiv
- řešení problematiky využití volného času mladistvých a problematiky v boji proti drogám
- péče o seniory a handicapované
- ochrana a zachování míru
- dodržování pravidel mezilidského soužití a mezilidských vztahů – noční klid, pořádek
- preferování obecně prospěšných činností
- zajištění pohotovostní lékařské služby
- snaha o minimalizaci nezaměstnanosti
- minimalizace protekce, úplatkářství, špatného rozhodování¹⁵
- zlepšení životní úrovně
- zvyšování mezd
- růst ekonomiky

Veřejný zájem hraje významnou roli v oblasti ekologie. V této oblasti veřejný zájem zahrnuje:

- výstavba zeleně
- čističky odpadních vod
- regulaci vodních toků
- udržování čistoty venkovních i vnitřních prostor
- svoz a likvidace odpadů¹⁶

---

¹⁵ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 106-107

¹⁶ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 107

1.5 Historie veřejného zájmu

Již při vzniku prvních lidských společenstev se začal objevovat veřejný zájem. V této době se objevoval ve vztahu k zájmům soukromým. Důležitým mezníkem pro chápání veřejného zájmu v dnešním slova smyslu bylo vytvoření veřejného práva. Významnou roli v chápání veřejného zájmu hraje státní uspořádání, kdy v prvních absolutistických státech byl veřejný zájem ztotožňován se zájmem státu. Takový význam byl pojmu veřejný zájem připisován již římským právem.

Později začal být tento pojem spojován s omezováním a odejmutím vlastnického práva – s vyvlastňováním. K prvnímu většímu rozšíření tohoto pojmu v právním řádu našeho státu došlo za první republiky.

K velkému zlomu dochází po druhé světové válce, kdy se v demokratických státech začal oddělovat veřejný a státní zájem. To však neplatilo na území České republiky, zde zůstala zachována koncepce jednotnosti těchto dvou zájmů. Po roce 1948, došlo v Československu ke komunistickému převratu a přechodu od demokracie k totalitě a pojem veřejný zájem začal být hojně využíván. V této době docházelo k jeho zneužívání ve prospěch státu a s tím spojeným omezováním soukromých zájmů. Zároveň tato doba způsobila, že česká populace nerozlišovala mezi zájmem veřejným a státním.¹⁷

V současné době směřuje veřejný zájem k ovlivnění budoucnosti, jeho historický vývoj je však velmi důležitý a nelze ho opomíjet, neboť význam veřejného zájmu je tímto vývojem ovlivněn.

---

¹⁷ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 42-43. ISBN 978-80-261-0707-1.

1.5.1 Historie územního aspektu veřejného zájmu

V historickém kontextu má veřejný zájem výrazný územní aspekt, kdy na úrovni oblastí a regionů je více ovlivněn tradicemi a zvyky. Jedná se především o kulturní a sociální tradice, vazby na rodný kraj, soužití občanů v obcích. To způsobuje, že je veřejný zájem jasně ohraničen. Přirozeně veřejný zájem způsobuje spolčování, které může mít různé zájmy a záměry. Na úrovni obcí a regionů má veřejný zájem své nositele, kterými jsou obce, místní spolky a sdružení občanů. Tito nositelé veřejný zájem ovlivňují.¹⁸

1.6 Veřejný zájem ve vztahu k veřejnému sektoru a veřejné politice

Veřejný zájem nemůže být oddělován od veřejného sektoru a veřejné politiky, neboť právě tyto sféry veřejný zájem podmiňují a vyvolávají jeho existenci. Všechny pojmy spojuje adjektivum „veřejný“, ale na rozdíl od veřejného zájmu je lze vymezit celkem jednoznačně. Jejich definice poskytuje především ekonomická a sociální teorie. Veřejný zájem však může být v čase proměnný, což způsobuje jeho těžké uchopení. Stanovení jediné definice veřejného zájmu by v souvislosti s jeho proměnami vázanými na časové období, význam soukromého zájmu, historické kontexty, politické kontexty a další hodnoty, mohlo působit potíže. Za pár let může být veřejný zájem chápán zcela jinak, a to právě proto, že se jedná o velmi interaktivní pojem. Veřejný zájem souvisí s veřejnou volbou, prostřednictvím které může dojít k uznání či zamítnutí zájmu za veřejný. Veřejnou volbou vyjadřuje každý občan preference samostatně v období voleb, případně prostřednictvím volených zástupců. Jednotlivé subjekty vyjadřují své cíle a záměry ve volebních programech a usilují tím o náklonnost jednotlivců. Tímto způsobem se jedinec podílí na uplatnění veřejného zájmu, neboť je na něm, ke komu se přikloní a komu poskytne svoji podporu.

---

¹⁸ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 113

Veřejný sektor je oblastí národního hospodářství, je financován z veřejných rozpočtů, je spravován a řízen veřejnou správou, rozhoduje se v něm veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole.¹⁹ V rámci veřejného sektoru dochází k poskytování veřejných služeb, které mají za cíl uspokojit společenské i individuální potřeby, přičemž toto upokojení je předmětem veřejného zájmu.

Vztah veřejného sektoru a veřejného zájmu lze shrnout do následujících bodů:

- 1) Veřejný zájem není striktně omezen na oblast veřejného sektoru.
- 2) Dochází k prolínání veřejného sektoru se sektorem soukromým.
- 3) Existence veřejného sektoru je závislá na existenci sektoru soukromého.
- 4) Veřejný zájem neomezuje zájem soukromý, přestože se prolíná do soukromého sektoru, dochází pouze k jeho odlišnému definování.

Veřejná politika je další oblastí, na kterou je veřejný zájem vázán. Jedná se o disciplínu, která analyzuje procesy formování a uplatňování veřejného zájmu institucemi veřejného sektoru. Je považována za kategorii politiky, která se zaměřuje na oblasti, které se týkají veřejného sektoru a veřejného zájmu. Je založena na existenci veřejných zájmů, jejich vzniku, rozšíření a uznání za společensky aktuální a významný fenomén dané doby. Veřejná politika, stejně jako politika obecně, má určité segmenty, které jsou předmětem zkoumání a hodnocení, v souvislosti s uplatňováním veřejného zájmu. Prostřednictvím těchto segmentů (dílků politik) je veřejná politika prezentována společnosti.²⁰

Jednotlivé dílčí politiky, které jsou předmětem veřejného zájmu, lze rozřadit do šesti bloků. Každé odvětví uspokojuje společenské a individuální potřeby. Toto dělení je možné provést na základě poznatků teorie veřejné ekonomie.

---

¹⁹ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 29

²⁰ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 32-33

- a) První oblastí je politika veřejné správy, justice a obrany státu a bezpečnosti občanů.
- b) Do druhé oblasti řadíme politiku zdravotní, školskou, kulturní a sociálních služeb.
- c) Třetí skupinu tvoří politika uplatňovaná pro vědu a výzkum, masmediální a informační politika.
- d) Součástí čtvrté skupiny je politika energetická, dopravní, vodního hospodářství a politika spojová a telekomunikační.
- e) Pátou skupinu tvoří zemědělská politika a politika bydlení.
- f) Do šesté lze zařadit politiku zaměstnanosti, sociálního zabezpečení a životního prostředí.²¹

Zájmy jednotlivých skupin se překrývají. Na základě výše uvedeného je patrné, že veřejný zájem souvisí s veřejným sektorem a veřejnou politikou a navzájem spolu interagují. Do těchto vztahů zasahuje a ovlivňuje je veřejná kontrola.

1.7 Prostorová a časová dimenze veřejného zájmu

Prostorová a časová dimenze veřejného zájmu jsou dvě dimenze, které veřejný zájem definují v souvislosti s jeho hodnocením a využitím volebních programů. Prostorová dimenze veřejného zájmu je dána ve své primární podobě, tj. ve spojení s volebním programem, stupněm, do kterého občan volí své zástupce.²² Veřejný zájem vyjadřovaný státem nemusí být stejný jako veřejný zájem, který zastává určitá obec v tomto státě. Stejně tomu může být u statutárních měst. Veřejný zájem statutárního města jako celku může být odlišný od veřejného zájmu městského obvodu takového města.

Časová dimenze veřejného zájmu charakterizuje jeho trvání v čase. Veřejný zájem může být krátkodobý, střednědobý i dlouhodobý.

---

²¹ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 32

²² MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 33

1.8 Obsah pojmu veřejný zájem

Při posuzování veřejného zájmu je nutno rozlišovat mezi obsahem a rozsahem tohoto pojmu. Obsah lze posuzovat na základě určitých logických vztahů.

- a) Vztah rovnomocnosti – pojmy „veřejný zájem“, „společenský zájem“ a „celospolečenský zájem“ jsou považovány za synonyma a řídí se zákonem totožnosti. To vyplývá z velkého sociologického slovníku, který považuje veřejný a společenský zájem za identický.
- b) Vztah nadřazenosti a podřazenosti – nejbližším rodovým pojmem k veřejnému zájmu se jeví pojem „zájem“ nebo „zájem nadindividuální“. V tomto vztahu hrají důležitou roli subjekty a objekty. Subjektem se rozumí nositel činnosti a objektem cíl činnosti. „Nadindividuální zájem“ je bližší kategorií v souvislosti s vymezením subjektu. V té souvislosti může být subjektem jednotlivý člověk nebo nadindividuální subjekt (sociální skupina, stát či lidstvo). Autoři, kteří vnímají veřejný zájem jako prázdný pojem, neuznávají existenci nadindividuálních subjektů.
- c) Vztah zkříženosti – „nadindividuální zájem“ se vytváří křížením jednotlivých individuálních zájmů. Ten může být považován za veřejný zájem, pokud motivuje jednotlivce a skupiny ke společnému (veřejnému) cíli. Nositelem společného cíle je nadindividuální subjekt.
- d) Vztah protivnosti – tento vztah se řídí zákonem sporu. Je potřebné rozlišovat mezi pojmy „zájem“, „veřejný zájem“ a „nadindividuální zájem“, přestože „veřejný“ a „nadindividuální“ zájem patří do množiny kategorie „zájem“.
- e) Vztah protikladnosti – opačným pojmem je pojem „neveřejný zájem“. Pro pochopení tohoto dělení je nutno vymezit pojem veřejnosti.²³ Za veřejnost lze považovat část společnosti, která stojí proti vládě a státní správě. Veřejností se může rozumět také skupina se společným zájmem, jejíž cílem je vyřešit daných společných problém.

---

²³ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 69-76

Vymezení jednotlivých vztahů vede k závěru, že veřejný zájem je zájem, který má nadindividuální charakter. Jeho nositelem je sociální subjekt (např. veřejná instituce), který zaměřuje prostřednictvím veřejného zájmu svoji činnost. V této činnosti jsou základní motivační faktory společensky uznané cíle a potřeby. Jednotlivci se podílejí na této činnosti, neboť sdílejí společné integrující hodnoty. Veřejný zájem je činitelem společenské integrity sociálního subjektu, který je společným zájmem zainteresován na řešení určitých společných problémů, které mají atribut „veřejné věci“.²⁴

1.9 Hledání veřejného zájmu

Hledání veřejného zájmu souvisí s jeho nedefinováním v právních předpisech České republiky. Výklad pojmu veřejný zájem je v rukou veřejné správy. Jelikož se jedná o velmi dynamický a proměnný pojem, je nutno jej hledat vždy prostřednictvím všech, kterých se veřejný zájem dotýká – přímo i nepřímo. Při hledání veřejného zájmu je nutno vyslechnout všechny, kteří by mohli přispět k řešení. Nejedná se přitom pouze o vlastníky, kterých se problém přímo dotýká, ale patří sem také odborníci a další osoby. To přispívá k zajištění správnosti při rozhodování orgánu veřejné správy, zda je daný záměr přípustný či nikoli.

Ve většině případů přitom dochází k problému, že proti sobě stojí více veřejných zájmů. Může také dojít k situaci, kdy proti sobě stojí soukromý a veřejný zájem. Správní orgán poté musí rozhodnout a pokusit se o harmonizaci těchto zájmů. Závěrem musí dojít k vyhodnocení o naplnění a uspokojení veřejného zájmu.²⁵

---

²⁴ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 76

²⁵ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. Str. 59-62. ISBN 978-80-261-0707-1.

1.10 Vztah soukromého a veřejného zájmu

Soukromý zájem lze definovat jako zájem jednotlivce či malé skupiny subjektů, nemusí však být opakem zájmu veřejného. Naopak soukromý zájem může být, a často ve skutečnosti také je, součástí veřejného zájmu. Tento poznatek je velmi důležitý, neboť není správné se domnívat, že soukromý zájem je vždy opakem zájmu veřejného. V praxi se lze setkat s případy, kdy je veřejný zájem v rozporu se zájmem soukromým a je jeho opakem, nicméně ve většině případů se ze soukromého zájmu stane zájem veřejný a dojde k tomu, že veřejný zájem pohlcuje zájem soukromý. Kdyby byl v každém případě veřejný zájem opakem zájmu soukromého, znamenalo by to neexistenci veřejného zájmu, neboť právě ten vzniká spojením jednotlivých soukromých zájmů.

Rozdíl mezi soukromým a veřejným zájmem lze také shledávat ve faktu, že veřejný zájem je termín práva a vyskytuje se v mnoha právních předpisech. Naproti tomu zájem soukromý se v právních předpisech objevuje velmi zřídka. Z toho lze dovodit, že soukromý zájem je spíše hodnota, která je součástí soukromého práva. Veřejný zájem je naopak považován za právní termín.

1.11 Veřejný a obecný zájem

Pojem veřejný zájem může být zaměňován se zájmem obecným. Tyto zájmy však nejsou totožné. Obecný zájem je pojem širší než pojem veřejný zájem. Oblast práva využívající nejčastěji obecný zájem je pracovní právo. V zákoníku práce lze nalézt stanovení úkonů, které jsou vykonávány v obecním zájmu. Taktéž zákon o služebním poměru příslušníků ozbrojených sborů obsahuje pojem obecný zájem, který je zde užíván v souvislosti se stanovením služebního volna. Naopak veřejný zájem se nejčastěji vyskytuje v právu správním.

1.12 Veřejný zájem – shrnutí

Veřejný zájem lze obecně klasifikovat jako zájem určité skupiny, který může být dlouhodobý, střednědobý či krátkodobý. Časovému trvání veřejného zájmu není věnována přílišná pozornost. Některé zájmy mohou být uspokojeny dříve, někdy je potřeba k dosažení veřejného zájmu delší časový horizont. Důležitým zůstává okruh osob, kteří tento zájem zastávají. Za veřejný zájem nelze považovat zájem menšiny, ačkoliv v některých případech může dojít k uznání zájmu menšiny většinou, čímž se zájem menšiny může stát zájmem veřejným.

Problém veřejného zájmu spočívá v jeho nedefinování v jednotlivých zákonech a neurčitosti tohoto pojmu. Jednotlivé definice veřejného zájmu se liší podle úsudků jednotlivých odborníků, z nichž každý má na veřejný zájem odlišný pohled. Definice se zároveň liší na základě toho, v rámci které společenskovední disciplíny je tento pojem zkoumán. Jednotlivé definice sice obohacují a přispívají ke komplexnosti vymezení pojmu, ale zároveň způsobují ještě větší chaos, který je způsoben jednak absencí zákonné definice, a jednak různými pohledy na tuto problematiku.

2. Zájmové skupiny

Zájmové skupiny hrají důležitou roli v souvislosti s prosazováním veřejného zájmu. Do takových skupin se sdružují jednotlivci se stejnými soukromými zájmy. Cílem vytvoření těchto skupin je snazší prosazení společného zájmu.

Jedinec sám v dnešním světě dosáhne změn či prosazení jiného zájmu velmi obtížně. Proto se vytváří zájmové skupiny, uvnitř kterých se shlukují jedinci se společným zájmem, navzájem se podporují a snaží se dosáhnout svých cílů. Zejména se snaží ovlivnit veřejnou politiku. Jednotlivci se svými soukromými zájmy se začnou sdružovat a vytvoří skupinu. Taková skupina pak má společný zájem, který prosazuje. Pokud bude skupina dostatečně veliká, může být ztotožňována s veřejností a její zájem může být hodnocen jako zájem veřejný. Proto lze říct, že zájem soukromý je součástí zájmu veřejného, nemusí být jeho opakem. Výhodou takto sdružených lidí je moc prosadit společný zájem, neboť zájmové skupiny zastupují občany před různými orgány státní moci.

Zájmové skupiny sice přijímají rozhodnutí a snaží se dosáhnout společného cíle, to ale neznamená, že jednají, jako by byly jedinci. Uvnitř skupin nemusí být zaveden princip skupinové vůle či skupinového vědomí. Důležitým je také fakt, že jedinec, který je součástí skupiny, může jednat jinak, než by jednal jako jedinec (sám ze sebe).

Zájmové skupiny úzce souvisí s veřejným zájmem. Neboť veřejný zájem nelze jasně a jednotně definovat, je obtížné vymezit a definovat také zájmové skupiny, proto existuje mnoho definic zájmových skupin.

2.1 Příklady definic zájmových skupin podle jednotlivých autorů

Za významného autora, který se zabýval tématem zájmových skupin, lze považovat Maxe Webera. Tento sociolog vymezil zájmovou skupinu jako „*Omezený nebo uzavřený sociální vztah regulovaný navenek tehdy, když je dodržování jeho garantováno vlastním chováním určitých lidí zaměřeným na jeho provádění: vedoucího a/nebo správního (administračního) štábu, který má případně za normálních okolností pravomoc svaz (organizaci) zastupovat.*“²⁶

Současný německý politolog Ulrich von Alemann chápe zájmové skupiny jako „*Organizované zájmy jsou dobrovolně utvářené sociální jednotky s určitými cíli a s určitými – na dělbě práce spočívajícím – vnitřním členěním (organizací), které se snaží uskutečnit individuální, materiální a ideové zájmy svých členů ve smyslu potřeb, užitku a ospravedlnění, přičemž to dělají uvnitř sociální jednotky (malý sportovní klub) a/nebo vůči jiným skupinám, organizacím a institucím (velký sportovní svaz).*“²⁷ Tato definice se jeví jako velmi aktuální a dobře vystihuje zájmové skupiny současnosti.

Zájmovými skupinami se zabývali i jiní autoři, jako příklad lze uvést Davida Trumana, který rozlišil tři typy zájmových skupin. Tuto typologii provedl na základě jednání skupiny v určitém čase a rozlišil tak skupiny, zájmové skupiny a politické skupiny. Truman zastával názor, že ne všechny formální skupiny jsou skupinami zájmovými. Důležitým kritériem zájmových skupin je požadavek určitého jednání po jiných skupinách, nestačí pouze společenský zájem skupiny. Jeho definice zájmových skupin zní: „*zájmová skupina je libovolná skupina lidí, která na základě jednoho nebo více sdílených postojů vznáší nároky na to, aby*

---

²⁶ LABOUTKOVÁ, Š. Prosazování zájmů v EU: národní a specifické zájmy jako legitimní prostředek ovlivňující tvorbu a rozhodovací procesy hospodářské politiky v Evropské unii. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009. Str. 11. ISBN 978-80-86729-53-4.

²⁷ LABOUTKOVÁ, Š. Prosazování zájmů v EU: národní a specifické zájmy jako legitimní prostředek ovlivňující tvorbu a rozhodovací procesy hospodářské politiky v Evropské unii. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009. Str. 13. ISBN 978-80-86729-53-4.

jiné skupiny společnosti prosadily, zachovávaly nebo rozvíjely takové formy chování, které tyto sdílené postoje implikují. ²⁸

Zájmové skupiny definovali také A. Almond a G. B. Powell, když stanovili za zájmovou skupinu: *„skupinu jednotlivců, kteří jsou spojení konkrétními vazbami, jejichž základem je úsilí prosadit své zájmy docílit určitých výhod a kteří jsou si těchto vazeb více či méně vědomi. Vnitřní uspořádání zájmové skupiny může být organizováno tak, aby počítalo se skutečností, že jednotliví členové skupiny trvale naplňují svou roli, nebo může být odrazem toho, že jednotliví členové skupiny si společný zájem uvědomují jen příležitostně v nepravidelných intervalech.* ²⁹

Dalším autorem je Jeremy J. Richardson, který zdůraznil, že za zájmové skupiny nelze považovat politické strany a jiné skupiny, které si pokládají za cíl dostat se k moci a vládnout. Zájmové skupiny se pouze snaží ovlivňovat jednání takových skupin a politických stran z důvodu dosažení vlastního prospěchu.

Každý z autorů se zaměřuje na jiný aspekt těchto skupin a považuje za důležité jiné rysy a znaky, které by tyto skupiny měly vykazovat. To potvrzuje nemožnost obecného definování zájmových skupin. Zároveň to způsobuje i rozmanitou kategorizaci zájmových skupin. Nelze stanovit jediné, správné dělení.

---

²⁸ LABOUTKOVÁ, Š. Prosazování zájmů v EU: národní a specifické zájmy jako legitimní prostředek ovlivňující tvorbu a rozhodovací procesy hospodářské politiky v Evropské unii. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009. Str. 11. ISBN 978-80-86729-53-4.

²⁹ LABOUTKOVÁ, Š. Prosazování zájmů v EU: národní a specifické zájmy jako legitimní prostředek ovlivňující tvorbu a rozhodovací procesy hospodářské politiky v Evropské unii. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009. Str. 11. ISBN 978-80-86729-53-4.

2.2 Kategorizace zájmových skupin

- 1) Dělení dle cíle zájmové skupiny (podle politologa J. Kroupy)
  - Institucionální organizace – charakterizuje je především vysoký stupeň formalizované struktury. Příkladem takové skupiny je armáda, státní aparát, církev.
  - Ochranařské organizace – typickým cílem je prosazování ekonomických zájmů svých členů. Příkladem jsou průmyslové svazy, obchodníci či profesní komory.
  - Organizace podporující – na rozdíl od ochranařských organizací není primárním cílem ochrana zájmů jejích členů, ale podpora některých aktivit či hodnot. Mezi zájmy takových skupin může patřit například zrušení trestu smrti, povolení potratů či ekologické aktivity.
  - Obyčejové skupiny – tyto skupiny nemají stanovené specifické cíle. Základem těchto skupin jsou personální a příbuzenské vztahy.

- 2) Kategorie definovaná podle cíle (podle Encyklopedie Britannica)
  - Materiální zájmové skupiny – primárním zájmem tohoto typu skupin je zvýšení výhod svých členů, zejména zisků. Typicky se jedná o odbory, průmyslové svazy či obchodní komory)
  - Podpůrné skupiny – na rozdíl od materiálních zájmových skupin je cílem těchto skupin zvýšení výhod nejen svých členů, ale i okolní populace. Do této skupiny se řadí různé dobrovolné organizace

- 3) Kategorie vymezená podle struktury (podle Encyklopedie Britannica)
  - Přírozené skupiny – tyto skupiny jsou součástí primitivních či rozvíjejících se společností. Podstatou jsou příbuzenské vztahy, původ nebo náboženství.
  - Uměle vytvořené – vyskytují se ve vyspělých společnostech. Mohou se sdružovat do větších celků, není tomu však vždy. Do této skupiny řadíme o skupiny ad hoc, které vznikají k aktuálnímu tématu. Dalšími skupinami spadající do této kategorie jsou skryté či latentní skupiny, které jsou zastoupeny především sociálními skupinami.

- 4) Kategorie definovaná podle politické aktivity (podle Encyklopedie Britannica)
- Skupiny usilující o výkonnou moc
  - Neusilující o moc³⁰

Kategorizaci zájmových skupin lze provést na základě různých kritérií. Nejčastější dělení zájmových skupin je podle cíle zaměření. Všechna dělení jsou pouze orientační. Ve skutečnosti nelze téměř nikdy zájmovou skupinu striktně zařadit do jedné kategorie. Obecně lze skupiny dělit také na skupiny orientující se na ekonomické zájmy, politické zájmy, zájmy ochrany lidských práv či orientující se na oblast ekologie. Společným znakem téměř všech zájmových skupin je snaha o ovlivnění vlády v konkrétním státě.

2.3 Vznik a oblasti fungování zájmových skupin

Důvody, které vedou ke vzniku zájmových skupin, mohou být různé. Z hlediska ekonomiky je nejdůležitějším cílem zájmových skupin rozšíření materiálních zdrojů a finančních prostředků jednotlivých členů. Dalšími zájmy, na které se zájmové skupiny soustředí, jsou zájmy tzv. sociálně kulturní. Mezi tyto zájmy patří:

- Sociální zabezpečení
- Dostupnost školství, zdravotnictví a podobně
- Dodržování práv a svobod člověka
- Zdravé životní prostředí³¹

Zájmy politické pak mohou být například:

- Volby (způsob výběru politické reprezentace)
- Rozdělení kompetencí mezi jednotlivé instituce

---

³⁰ LABOŮTKOVÁ, Š. Prosazování zájmů v EU: národní a specifické zájmy jako legitimní prostředek ovlivňující tvorbu a rozhodovací procesy hospodářské politiky v Evropské unii. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009. Str. 13-14. ISBN 978-80-86729-53-4.

³¹ MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 61

- Veřejné kontroly
- Způsoby obsazování postů v politické i ekonomické sféře³²

Ve skutečnosti však téměř neexistují jednotlivé dílčí zájmy, ale jejich kombinace. Obecně za vnikem zájmových skupin stojí neuspokojené potřeby společnosti, nepříznivé změny či ohrožení.

Zájmové skupiny hrají důležitou roli ve společnosti. Mohou být různě silné a úspěšné. Faktory, které ovlivňují úspěchy skupin, mohou být vývoj společnosti – ekonomický, historický i národnostní, dále mentalita zájmové skupiny, osobnost vůdce skupiny či organizátora skupiny. Nedílnou součástí vzniku a fungování zájmové skupiny jsou její členové, kteří přináší nejen finanční podporu, ale jsou také zdrojem informací.

Prostředky, kterými se zájmové skupiny snaží dosáhnout svých zájmů, jsou různé. Mohou být legální i ne-legální (tedy takové, které zákon výslovně nezakazuje) či ilegální.

Oblasti, na které se zájmové skupiny zaměřují, je celá řada a lze je shrnout do následujících bodů:

- Prezentace zájmů skupiny veřejnosti
- Reprezentace občanů před státními orgány
- Zapojování občanů do politického života
- Šíření cíleně orientovaných informací
- Monitorování vládního programu
- Veřejná kontrola exekutivy
- Uplatňování své moci přímo na trhu s cílem omezení konkurence
- Finanční podpora politických stran

---

³² MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Str. 61

- Účast členů zájmové skupiny přímo v komisích řešících danou problematiku
- Organizování násilných akcí
- Lobbování³³

Ani tento výčet nemůže pojmut škálu oblastí, ve kterých se zájmové skupiny angažují. Oblastí zájmu zájmové skupiny může být téměř cokoliv.

---

³³ LABOUTKOVÁ, Š. Prosazování zájmů v EU: národní a specifické zájmy jako legitimní prostředek ovlivňující tvorbu a rozhodovací procesy hospodářské politiky v Evropské unii. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009. Str. 31. ISBN 978-80-86729-53-4.

3. Veřejný zájem v českém právním řádu

3.1 Ústava ČR a Listina základních práv a svobod

Pojem veřejný zájem se vyskytuje v základních právních předpisech ČR, a to v Ústavě ČR i Listině základních práv a svobod, avšak pouze zřídka.

V Ústavě České republiky se veřejný zájem vyskytuje pouze v článku 30, kde souvisí se zřízením vyšetřovací komise Poslaneckou sněmovnou pro případ vyšetření věci veřejného zájmu.³⁴ Ústava tedy tento pojem pouze zmiňuje, aniž by ho jakkoliv vysvětlovala či nabízela možnost jeho interpretace.

V Listině základních práv a svobod se vyskytuje veřejný zájem v článku 11 a článku 18. Mimo veřejného zájmu se zde vyskytuje i zájem obecný, hospodářský a sociální, který je v Listině vyjádřen explicitně. Z ostatních ustanovení lze však dovodit, že Listina rozlišuje také zájem společenský, to lze dovodit z článku 11 odstavce 2 Listiny. Tento článek sice obsahuje formuli veřejný zájem, ale při bližším prozkoumání zjistíme, že se jedná o zájem, který slouží k zabezpečování potřeb celé společnosti, proto ho můžeme nazývat také jako zájem společenský. Doslovné znění článku 11 odst. 2 Listiny zní: *„Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob; zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice“*.³⁵

Článek 11 Listiny základních práv a svobod se zabývá vlastnickým právem. Jedná se o jedno ze základních práv, kterým disponuje každý občan České republiky. Zásah do vlastnického práva je velmi závažný a musí být vykonáván dle přesně stanovených kritérií. Právě článek 11 Listiny zakotvuje možnost

³⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů

³⁵ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod ČR, ve znění pozdějších předpisů

omezení vlastnického práva nebo jeho omezení ve veřejném zájmu. Vlastnické právo, jak deklaruje tento článek, není v českém právním řádu chápáno pouze jako právo, tedy jako možnost disponovat majetkem a využívat ho pro své potřeby a realizaci, ale také jako závazek. Vlastníci mohou být v zákonem stanovených podmínkách v tomto svém základním právu omezeni či jim dokonce může být toto právo zcela odejmuto. V tomto článku lze navíc najít již zmíněný obecný zájem, který je od veřejného zájmu nutno odlišovat.

Článek 18 Listiny zakotvuje možnost petičního práva a s tím související možnost každého obracet se ve věcech veřejného zájmu na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi.³⁶ Jedná se o základní politické právo. Doslovné znění článku 18 Listiny je: „*Petiční právo je zaručeno; ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu má každý právo sám nebo s jinými se obracet na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi.*“³⁷ Na tomto místě Listina základních práv a svobod rozlišuje veřejný a jiný společenský zájem, což nasvědčuje tomu, že je nutno rozlišovat mezi těmito dvěma pojmy. Pokud se detailně zaměříme na část ustanovení článku 18 Listiny, která zní: „*ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu*“, můžeme stanovit, že veřejný zájem je Listinou považován za jeden ze společenských zájmů. Společenský zájem je tedy širší pojem než pojem veřejný zájem, neboť veřejný zájem je zde chápán jako jeden ze zájmů společenských.

Je nutno znovu připomenout, že ani v jednom z výše uvedených právních předpisů není pojem veřejný zájem blíže definován, a to i přesto, že se jedná o základní právní předpisy České republiky. Není zde ani nastíněn jeho význam ani způsob, jakým by ho měly jednotlivé orgány uchopit, interpretovat a pracovat s ním.

---

³⁶ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod ČR, ve znění pozdějších předpisů

³⁷ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod ČR, ve znění pozdějších předpisů

3.2 Občanský zákoník

V občanském zákoníku se s veřejným zájmem setkáme v souvislosti s různými situacemi. Kromě veřejného zájmu se zde můžeme setkat také se zájmem společným, který není s veřejným zájmem totožný. Se společným zájmem se v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen občanský zákoník) můžeme setkat v souvislosti s charakteristikou spolku a jeho založením. Konkrétně se jedná o článek 214 občanského zákoníku, který stanoví v odstavci jedna: „*Alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm.*“³⁸ Důležitým znakem, na základě kterého lze spolek založit, je existence společného zájmu zakládajících osob. Společný zájem je tedy tím, co působí jako pohnutka zakladatelů k založení spolku. Tento zájem musí být společný všem členům spolku a může jím být v podstatě cokoliv. Jako příklad lze uvést ochranu zájmů ve spolku sdružených osob či dosažení určitého společného cíle (sociálního, kulturního, vzdělávací).³⁹

Další situace, kdy se v občanském zákoníku setkáme s pojmem veřejný zájem, je jmenováním opatrovníka. Jak stanovuje paragraf 465 občanského zákoníku. Pokud to veřejný zájem vyžaduje, může být opatrovník jmenován soudem.

Důležitou oblastí, u které se setkáme s veřejným zájmem je vlastnictví a s tím související institut vyvlastnění. Vlastnictvím se zabývá třetí díl občanského zákoníku, který začíná § 1011. Ochranu vlastnictví v České republice poskytuje jednak Listina základních práv a svobod, dále Ústava ČR, zákony (v první řadě zákon č. 89/2012, občanský zákoník - § 1024), ale také mezinárodní úmluvy. Jednou z nejdůležitějších je Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a svobod. Článek 1 Protokolu ke zmíněné Úmluvě obsahuje zakotvení ochrany vlastnického práva. Přesto může dojít k omezení či odebrání vlastnického práva z důvodu veřejného zájmu. V základní rovině může být vlastnické právo omezeno výkonem

³⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁹ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. Právníkové osoby v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 188

vlastnického práva ostatních jedinců. Nad toto omezení může být omezeno ze zákona. K takovému omezení dochází na základě rozhodnutí soudu nebo rozhodnutím správního orgánu. Základem ochrany vlastnického práva je ustanovení 11 Listiny základních práv a svobod ČR, které vlastnickému právu přikládá zvláštní ochranu.

Paragraf 1037 občanského zákoníku stanovuje možnost ve stavu nouze nebo v naléhavém veřejném zájmu použít vlastníkovu věc. Lze toho docílit pouze v situaci, kdy účelu nelze dosáhnout jinak a pouze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytné míře a za náhradu. Takto je charakterizováno další omezení vlastnického práva z důvodu veřejného zájmu v občanském zákoníku.

Navazující paragraf 1038 občanského zákoníku dokonce zakotvuje možnost vlastnické právo omezit či ho odejmout, pokud veřejný zájem nelze uspokojit jinak. Jedná se tedy o zásah do vlastnického práva, které je ve všech pramenech uváděno jako základní, a které má požívat zvláštní ochrany. Pokud však nelze nikde nalézt definici veřejného zájmu, mohlo by to znamenat nejistotu občanů ke státu, neboť stát má svým občanům zajišťovat bezpečí a právní jistotu. Pokud dochází k omezování či dokonce odejmutí základních práv, kterým vlastnické právo beze sporu je, mohlo by dojít ke snížení důvěry. U této problematiky dochází k odkázání a propojení občanského zákoníku na jiné zákony, které blíže stanovují podmínky omezení či odejmutí vlastnického práva. Postup při vyvlastňování je blíže upraven v zákoně č. 184/2006 Sb., zákon o vyvlastnění.

3.3 Zákon č. 184/2006 Sb., vyvlastňovací zákon

Velice důležitou roli hraje veřejný zájem v otázce vyvlastnění. Vyvlastnění je vážným zásahem do vlastnického práva jedince, proto k němu může dojít pouze na základě zákona. Současný vyvlastňovací zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2007, do té doby upravoval institut vyvlastnění stavební zákon z roku 1976. Vyvlastnění

lze považovat za stavebně právní institut, proto má úzkou vazbu na stavební zákon.⁴⁰

Vyvlastnění znamená odejmutí či omezení vlastnického práva či práva odpovídajícímu věcnému břemeni k pozemku nebo stavbě. Vyvlastňovací zákon specifikuje podmínky, za kterých může k vyvlastnění dojít, upravuje průběh vyvlastňovacího řízení, náhrady při vyvlastnění, přípustnost vyvlastnění a další.

Základem je § 3 odst. 1, který zní: *„Vyvlastnění je přípustné jen pro účel vyvlastnění stanovený zvláštním zákonem a jen jestliže veřejný zájem na dosažení tohoto účelu převažuje nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného. Vyvlastnění není přípustné, je-li možno práva k pozemku nebo stavbě potřebná pro uskutečnění účelu vyvlastnění získat dohodou nebo jiným způsobem.“* Na základě této formule lze dovodit, že zákonodárce si je vědom vážnosti vyvlastnění, proto stanovuje mnoho podmínek, na základě kterých lze vyvlastnění provést. Nabízí dokonce i alternativní řešení, kterým je dohoda či jiný způsob, aby nemuselo k vyvlastnění dojít. Pokud k samotnému vyvlastnění dojde, lze ho provést pouze v nezbytně nutném rozsahu, jak stanovuje § 4 odst. 1 vyvlastňovacího zákona.

V souvislosti s veřejným zájmem je důležitý taktéž § 4 odst. 2, který stanovuje povinnost prokázání veřejného zájmu ve vyvlastňovacím řízení. Tento zákon dále stanoví postup, orgány činné v tomto řízení, účastníky, lhůty a další.

3.4 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Také ve správním řádu je pojem veřejný zájem hojně využíván. Hned v úvodu zákona, který se týká zásad činností správních orgánů je použit veřejný zájem. Konkrétně se jedná o § 2 odst. 4 správního řádu, který stanovuje povinnost správního orgánu přijímat řešení v souladu s veřejným zájmem. Celé

---

⁴⁰ KLIKOVÁ, Alena. *Stavební právo: praktická příručka*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2009. Praktická právnická příručka. Str. 202. ISBN 978-80-7201-764-5.

znění § 2 odst. 4 správní řádu zní: „*správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.*“ Ani zde není veřejný zájem definován. Stejně jako další české právní předpisy neobsahuje vymezení veřejného zájmu. Ze zmíněného § 2 odst. 4 správního zákona ovšem vyplývá zásada ochrany veřejného zájmu. Omezení subjektivních práv a oprávněných zájmů dotčených osob musí být v důsledky ochrany veřejného zájmu úměrné a vyvážené.⁴¹ Tato zásada je spojená s rozhodnutím správních orgánů, které způsobují vznik, změnu či zánik práva či povinnosti. Na základě správního uvážení jsou správní orgány oprávněny rozhodnout, zda je konkrétní případ v souladu s veřejným zájmem či nikoli.

Paragraf 38 odst. 2 správního řádu upravuje nahlížení do spisu ve veřejném zájmu. Tento paragraf zakotvuje možnost nahlížení do spisu i jiným osobám, než jsou účastníci řízení. Je to možné pouze v případě, že tato osoba prokáže právní zájem nebo jiný vážný důvod, který je pro náhled nutný. Zároveň umožněním náhledu této osobě nesmí dojít k porušení práv některého z účastníků, případně jiných dotčených osob a nesmí být porušen veřejný zájem.

Ve správním řádu se veřejný zájem objevuje ještě několikrát. V § 50 odst. 3 je tento pojem spojen se zjišťováním okolností, které jsou důležité pro ochranu veřejného zájmu. V § 64 odst. 3 souvisí s řízením z moci úřední a jeho přerušением, pokud to není v rozporu s veřejným zájmem. Znamená to, že pokud by správní orgán shledal, že přerušением řízení z moci úřední by bylo v rozporu s veřejným zájmem, nemohl by takové řízení přerušit. V případě kolize s veřejným zájmem se nebere v potaz ani souhlas všech účastníků řízení s přerušением. Obnovou řízení z moci úřední z důvodu veřejného zájmu se zabývá § 100 odst. 3 správního řádu.

---

⁴¹ PRŮCHA, Petr. *Správní řád: s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1.7.2019*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Glosátor. ISBN 978-80-7502-355-1. Str. 26

Dalším příkladem je § 85 odst. 2 a § 89 odst. 2, které se zabývají odkladným účinkem odvolání a postupem odvolacího správního orgánu. Paragraf 90 odst. 3 umožňuje změnit odvolacímu orgánu rozhodnutí v neprospěch odvolatele, pokud je rozhodnutí v rozporu s jiným veřejným zájmem.

Paragraf 159 odst. 2 se zabývá veřejnoprávními smlouvami a rozporem obsahu veřejnoprávní smlouvy s veřejným zájmem, který není možný. Veřejnoprávní smlouva musí být vždy v souladu s veřejnými zájmy.

Z výše uvedeného vyplývá, že správní řád operuje s veřejným zájmem opravdu hojně. Veřejný zájem znamená pro správní orgány závazek určitého jednání, předpoklad určitých činností a jsou s ním spojeny také následky. Správní orgány mají za úkol posuzovat veřejný zájem dle konkrétních případů a situací a rozhodnout o naplnění či nenaplnění obecného veřejného zájmu. Úkolem správních orgánů je veřejný zájem zkoumat, aplikovat na konkrétní případy a konkretizovat jej. Důležitou úlohou je ochrana veřejného zájmu ze strany správních orgánů.

3.5 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon o ochraně přírody a krajiny obsahuje veřejný zájem v mnoha ustanoveních. Ve většina je vyjádřen doslovně. Přesto lze hned z §1 tohoto zákona dovést veřejný zájem, přestože zde není výslovně uveden. Paragraf 1 zákona o ochraně přírody a krajiny stanovuje účel tohoto zákona a zní: *„Účelem zákona je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.“* Tyto jednotlivé zájmy lze považovat za zájmy veřejné.

Pro ochranu přírody a krajiny je velmi důležitý § 58 odst. 1, který explicitně stanovuje, že ochrana přírody a krajiny je veřejným zájmem. Zároveň tento paragraf stanovuje povinnost každého strpět omezení vyplývající z tohoto zákona.⁴² Veřejný zájem je použit i v dalších ustanoveních tohoto zákon a zastává v této oblasti důležitou funkci.

3.6 Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu (stavební zákon)

Nový stavební zákon je účinný od 1. 1. 2007. Základní problematiku, kterou tento zákon v souvislosti s veřejným zájmem upravuje, je jeho ochrana. Ochrana veřejného zájmu je stanovena hned v § 1 odst. 3 stavebního zákona.

Územní plánování hraje důležitou roli v oblasti organizace území, jeho funkčního využití a udržitelném rozvoji, proto je prostřednictvím územního plánování regulována výstavba a další činnosti, které mohou toto funkční využití a rozvoj území ovlivnit. Jeho cílem je: „*Dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Za tím účelem sleduje společenský a hospodářský potenciál rozvoje.*“⁴³ Tento cíl je definován v § 18 odst. 2 stavebního zákona. Ve stejném paragrafu odst. 4 se pojem veřejný zájem vyskytuje v souvislosti s ochranou a rozvojem přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území. Neméně důležitou roli hraje veřejný zájem při prověřování a posuzování změn v území, jak je uvedeno v § 19 odst. 1 písm. c.

Tento zákon ve svém § 132 stanovuje, že nad zajišťováním ochrany veřejných zájmů dohlíží stavební úřady. Na rozdíl od ostatních právních předpisů, stavební zákon výslovně stanovuje, jaké činnosti je stavební úřad oprávněn ve veřejném zájmu provádět. V tom lze spatřovat odlišnost od ostatních právních předpisů, které žádné takové výčty neobsahují. Stavební zákon však sahá ještě dále, když v § 132 odst. 3 přesně vymezuje, co se rozumí veřejným zájmem v souvislosti s požadavky, které jednotlivé stavby musí splňovat.

⁴² Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

⁴³ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, § 18 odst. 1

Paragraf 170 odst. 1 je v souvislosti s problematikou veřejného zájmu velmi důležitý, ačkoliv zde tento pojem není použit. Tento paragraf obsahuje tituly, na jejichž základě může dojít k vyvlastnění. Znovu se zde potvrzuje spojitost stavebního zákona a zákona o vyvlastnění, neboť řízení o vyvlastnění práv k pozemkům a stavbám blíže upravuje právě vyvlastňovací zákon.

3.7 Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském

Autorský zákon ve svém § 3 obsahuje výjimky z ochrany, které autorský zákon přikazuje, a to ve veřejném zájmu. Cílem je, aby díla, u kterých je veřejný zájem, aby nebyla chráněna podle autorského zákona takto chráněna nebyla. Jedná se například o veřejné listiny, úřední díla či pamětní knihy obcí.

Další zákony obsahující veřejný zájem:

3.8 Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (zákon o majetku státu)

Zákon o majetku státu stanovuje možnost bezúplatného převodu věci, která je ve vlastnictví České republiky ve veřejném zájmu. Zákon sice neobsahuje definici a vymezení veřejného zájmu, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových ho však blíže vymezil jako: *„zejména převod věci do vlastnictví kraje, obce nebo do vlastnictví příspěvkové organizace, krajem nebo obcí založené, jestliže předmět převodu bude sloužit k plnění veřejných úkolů nebo k plnění veřejné služby, kterou kraj či obec vykonává jako svou zákonem svěřenou působnost“*.⁴⁴ Tento úřad státní správy pro účely stanoveného zákona veřejný zájem vymezil, což lze považovat za výhodu. I přesto, že zákon vymezení veřejného zájmu neobsahuje, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových absentující zákonnou definici nahradil.

---

⁴⁴ Obec Polerady získala bezúplatně budovu obecního úřadu. *Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových* [online]. 2016 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.uzsvm.cz/stredni-cechy-319-534-85/obec-polerady-ziskala-bezuplatne-budovu-obecniho-uradu-132927/>

3.9 Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)

Tento zákon stanovuje podmínky, kdy může dojít k omezení vlastnického práva ve prospěch veřejného zájmu. Zákon o elektronických komunikacích tedy odkazuje na zákon o vyvlastnění. Spojení mezi těmito dvěma zákony lze najít v § 104 zákona o elektronických komunikacích, který stanoví oprávnění podnikatelů zajišťujících veřejnou komunikační síť zřizovat a provozovat na cizích stavebních vnitřní komunikační sítě a anténní stožáry nebo nosiče s veškerým příslušenstvím. Tito podnikatelé mohou užívat cizích pozemků, což by mělo být založeno

na dobrovolném principu. Pokud nelze sjednat smlouvu o zřízení služebnosti a užívání cizího pozemku podnikatelem dobrovolně, může o zřízení služebnosti rozhodnout vyvlastňovací úřad v rámci vyvlastňovacího řízení. Opět se dostáváme k vyvlastnění, které představuje vážný zásah do vlastnického práva, které je jakožto jedno ze základních práv garantováno ústavním pořádkem ČR.

První paragraf obsahující veřejný zájem, je § 7 odst. 2 uvedeného zákona. Tento paragraf zní: *„Zajišťování veřejné komunikační sítě, poskytování veřejně dostupné služby elektronických komunikací, zavádění vysokorychlostních sítí elektronických komunikací podle zákona o opatřeních ke snížení nákladů na budování vysokorychlostních sítí elektronických komunikací a zajišťování sítí elektronických komunikací pro účely bezpečnosti státu se uskutečňují ve veřejném zájmu“*⁴⁵

Paragraf 124 se zabývá opatřením obecné povahy a možností dřívější účinnosti těchto opatření v případě veřejného zájmu. Účinnost nikdy nesmí nastat dřív než v den vyhlášení opatření obecné povahy. Opatření obecné povahy jsou pro právnické i fyzické osoby vykonávající komunikační činnosti závazné. Opatření obecné povahy související s touto problematikou se vyhláší v Telekomunikačním věstníku.

---

⁴⁵ Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 7 odst. 2

3.10 Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

Vodní zákon umožňuje vodoprávním úřadům upravit, omezit či dokonce zakázat nakládání s povrchovými vodami, pokud to vyžaduje veřejný zájem. Takové opatření lze učinit formou rozhodnutí či opatření obecné povahy. Hlavními důvody, které vedou k takovým opatřením je ohrožování jakosti či zdravotní nezávadnosti vod, narušování přírodního prostředí, poškozování vodních děl či zařízení pro chov ryb.

3.11 Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)

Energetický zákon obsahuje pojem veřejný zájem hned v několika svých ustanoveních. Tento zákon stanovuje, že přenos elektřiny, přeprava plynu a jejich distribuce se uskutečňuje ve veřejném zájmu.

3.12 Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)

Ve veřejném zájmu jsou zřizovány vodovody a kanalizace, které slouží veřejné potřebě.

3.13 Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon)

Lázeňský zákon se ve svém §33 zabývá otázkou omezení vlastnického práva k nemovitosti a vyvlastněním nemovitosti ve veřejném zájmu. Tento zákon definuje, co se pro tyto účely za veřejný zájem považuje. Veřejným zájmem se rozumí: „zájem na vyhledávání a využití zdroje k léčebným účelům a zájem na ochraně zdrojů v zájmu zachování jejich kvalitativních a kvantitativních

vlastností a zdravotní nezávadnosti.“⁴⁶ Jedná se o výjimku, kdy se zákonodárce snažil vymezit veřejný zájem, avšak nejedná se o obecnou definice. Veřejný zájem je v tomto případě vázán na konkrétní situaci, kterou lázeňský zákon definuje.

3.14 Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů

Tento zákon stanovuje povinnost úředníkům územních samosprávných celků hájit při výkonu správních činností veřejný zájem.

3.15 Zákon č. 289/1995 Sb., zákon o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)

Lesní zákon umožňuje zařadit les do skupiny lesů zvláštního určení, a v případě nadřazení veřejného zájmu na plnění mimoprodukčních funkcí lesa funkcím produkčním.

3.16 Zhodnocení právní úpravy

Na základě studie jednotlivých právních předpisů je jasné, že veřejný zájem je v českém právním řádu hojně využíván. Definici však neobsahuje ani jediný z nich. Některé právní předpisy v souvislosti s veřejným zájmem upravují velmi důležité oblasti, kdy může dojít i k omezení či odejmutí práv, které jsou zaručeny ústavním pořádkem. Pochopení problematiky veřejného zájmu je proto stěžejním, aby nedocházelo k bezprávnímu zásahu do práv jedinců.

---

⁴⁶ Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 33 odst. 1

III. PRAKTICKÁ ČÁST

4. Cíl práce a stanovení hypotéz

Cílem této diplomové práce je zjistit všeobecné povědomí studentů ekonomické, filozofické a právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni o veřejném zájmu. Součástí výzkumu bude hledání rozdílů v nahlížení jednotlivých studentů na problematiku veřejného zájmu.

Cíle práce byly ověřovány pomocí následujících hypotéz:

Hypotéza č. 1: Studenti právnické fakulty mají větší znalosti ohledně zákonné úpravy veřejného zájmu než studenti ekonomické a filozofické fakulty.

Hypotéza č. 2:

- a) Studenti všech fakult považují pojmy veřejný a společenský zájem za totožné a zároveň neshledávají rozdíl mezi veřejným a státním zájmem.
- b) Studenti právnické fakulty považují soukromý zájem za součást zájmu veřejného, kdežto studenti ekonomické a filozofické fakulty je považují za opačné.

Hypotéza č. 3:

- a) Nejčastější oblastí, kde se studenti setkali s veřejným zájmem je výstavba (silnic, dálnic, bytů).
- b) Nejdůležitější oblastí, na kterou se má veřejný zájem orientovat je ochrana zdraví.

Výzkumné otázky:

Otázka č. 1: V jakých oblastech se dle studentů jednotlivých fakult nejvíce uplatňuje veřejný zájem, a v jakých oblastech lidského života se s touto problematikou již setkali?

Otázka č. 2: V jakých právních předpisech je dle studentů jednotlivých fakult definován veřejný zájem a jak dlouho musí trvat, aby bylo dosaženo žádoucích cílů?

5. Výzkumné metody

Data pro výzkum byla sbírána pomocí dotazníků, které byly jednotlivým studentům ekonomické, filozofické a právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni rozeslány prostřednictvím komunikačních sítí.

Účelem dotazníku bylo získání potřebných informací ohledně problematiky veřejného zájmu s cílem potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy. V dotazníku byly pokládány otevřené, polootevřené a uzavřené otázky.

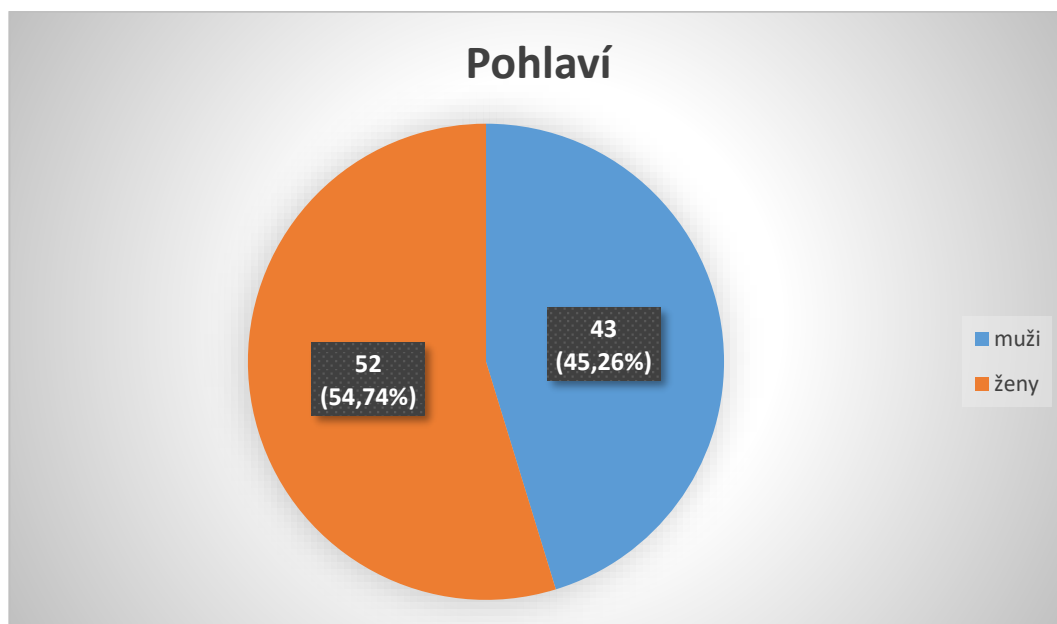
Cílem bylo otázky formulovat dostatečně srozumitelně, aby jim studenti jednotlivých fakult rozuměli.

6. Výzkum

6.1 Charakteristika zkoumaného vzorku s ohledem na genderové rozlišení

Dotazník byl směřován studentům ekonomické, filozofické a právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, kteří v současné době na zmíněných fakultách studují. Celkový počet studentů, kteří mi v rámci oslovení s žádostí o vyplnění dotazníku dotazník vyplnili, byl 97 respondentů. Ze získaného počtu 97 dotazníků musely být dva dotazníky vyřazeny z důvodu nevhodného vyplnění. Výsledný počet zkoumaných bylo 95 respondentů.

Graf 1 - Zkoumaný vzorek s ohledem na genderové rozlišení

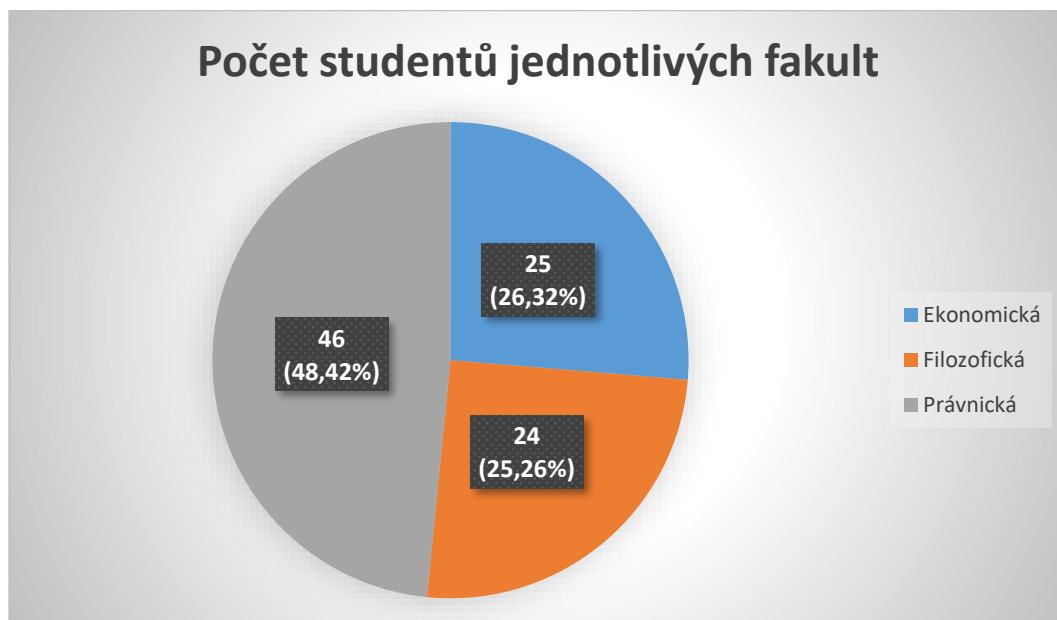

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

První položená otázka byla tzv. identifikační. Cílem bylo zjistit poměr mužů a žen. Z celkového počtu 95 respondentů bylo 53 žen a 42 mužů, což je celkem vyrovnaný výsledek.

6.2 Charakteristika zkoumaného vzorku s ohledem na studovanou fakultu

Graf 2 - Zkoumaný vzorek s ohledem na studovanou fakultu

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Druhá otázka byla položena ke zjištění fakulty, kterou jednotliví respondenti studují. Na základě vyplněných údajů bylo zjištěno, že dotazník vyplnilo 46 studentů právnické fakulty, 25 studentů ekonomické fakulty a 24 studentů filozofické fakulty. Nejpočetnější kategorii tvořili studenti právnické fakulty, kteří byli velmi ochotní ve vyplňování dotazníků. Naopak studenti ekonomické a filozofické fakulty příliš ochotní nebyli, což způsobilo značný rozdíl ve výsledném počtu studentů právnické fakulty a studentů ekonomické a filozofické fakulty.

6.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Otázka č. 1: „Setkali jste se během svého studia s problematikou veřejného zájmu?“

Tabulka 1 - Vyhodnocení otázky č. 1: „Setkali jste se během svého studia s problematikou veřejného zájmu?“

Setkali jste se během svého studia s problematikou veřejného zájmu?				
Odpověď/fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Ano	17	13	42	72
Ne	4	6	1	11
Nevím	4	5	3	12

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Cílem první otázky bylo zjistit, kolik respondentů se během svého studia setkala s problematikou veřejného zájmu. Celkem 72 dotázaných odpovědělo, že se během studia s touto problematikou setkala. Pouhých 11 respondentů uvedlo, že se s touto problematikou během svého studia neseťkala a 12 respondentů na tuto otázku nedovedlo odpovědět.

Na základě výše uvedeného je patrné, že studenti právnické fakulty se s problematikou veřejného zájmu setkávají při svém studiu pravidelně. Pouze 1 student této fakulty uvedl, že se s touto problematikou při svém studiu neseťkal a 3 studenti uvedli, že neví.

Otázka č. 2: „Uved'te, co si obecně představujete pod veřejným zájmem?“

Tato otázka byla otevřená, byl zde ponechán prostor jednotlivým respondentům, aby vyjádřili svůj názor na danou problematiku. Tato otázka měla ukázat, co si studenti jednotlivých fakult pod tímto obtížně definovatelným pojmem představují.

Tabulka 2 - Vyhodnocení otázky č. 2: „Uved'te, co si obecně představujete pod veřejným zájmem?“ (první část)

Uved'te, co si obecně představujete pod veřejným zájmem?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Zájem většiny	3	2	4	9
Zájem určité skupiny s cílem něco zlepšit	7	2	2	11
Zájem státu	0	1	1	2
Zájem celé společnosti, ze kterého všichni profitují	1	4	4	9
Zájem, který převyšuje zájmy jednotlivce	0	1	7	8
Zájem všech občanů ve státě	2	2	0	4
Opak zájmu jednotlivce	0	0	1	1
Zájem obce	0	0	1	1
Činnost určité organizace	1	0	0	1
Jednání veřejných institucí ve prospěch obyvatelstva	0	2	1	3
Zajištění blahobytu ve společnosti	3	3	5	11
Činnost s cílem rozvoje a zlepšení společnosti	3	2	3	8
Činnost prospěšná pro co nejvíce lidí	2	0	5	7
Starost o věci veřejné	1	0	0	1

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Tabulka 3- Vyhodnocení otázky č. 2: „Uveďte, co si obecně představujete pod veřejným zájmem?“ (druhá část)

Uveďte, co si obecně představujete pod veřejným zájmem?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Činnost, která směřuje ke kontrole spravedlnosti a svobody	0	1	0	1
Politika podporující rozvoj společnosti	1	0	1	2
Norma, která určuje, co je v zájmu společnosti	0	0	1	1
Nedefinovatelný pojem	0	0	1	1
Obecné dobro	0	1	0	1
Neurčitý právní pojem	0	0	8	8
Nevím	1	3	1	5

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě získaných výsledků se potvrzuje fakt, který je uváděn hojně v literatuře, a to že veřejný zájem je velmi obtížně definovatelný. Nazírání jednotlivých respondentů na tuto problematiku je různorodý, stejně jako nazírání jednotlivých autorů zabývajících se touto problematikou.

Při zhodnocení získaných odpovědí je patrné, že si pod tímto pojmem představuje každý něco jiného. Osm studentů právnické fakulty vyjádřilo svůj názor na tento pojem jako neurčitý právní pojem, aniž by ho nějak blíže specifikovali, což k lepšímu pochopení nazírání jednotlivých respondentů na tuto problematiku příliš nepřispělo. Výsledkem zůstává, že si většina dotázaných představí zájem většiny, společnosti či určité skupiny. Celkem 11 respondentů uvedlo, že si pod tímto pojmem představují činnost, která směřuje k zajištění blahobytu ve společnosti a 8 respondentů jej definovalo jako zájem, který převyšuje zájmy jednotlivců, stejný počet si pod veřejným zájmem představuje činnost s cílem rozvoje a zlepšení společnosti.

Otázka č. 3: „V jakém právním předpise je podle Vás veřejný zájem definován?“

Tabulka 4 - Vyhodnocení otázky č. 3: „V jakém právním předpise je podle Vás veřejný zájem definován?“

V jakém právním předpise je podle Vás veřejný zájem definován?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Ústava ČR (zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	5	5	2	12
Listina základních práv a svobod ČR (zákon č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	10	8	1	19
Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	5	3	2	10
Správní řád (zákon č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	1	1	0	2
Stavební zákon (zákon č. 183/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	0	0	0	0
Zákon o vyvlastnění (zákon č. 184/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů)	0	0	0	0
Zákonná definice neexistuje	4	7	41	52
Jiný zákon (uveďte)	0	0	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Výsledkem této otázky je, že 52 (54,7 % z 95 dotázaných) respondentů uvedlo, že neexistuje zákonná definice veřejného zájmu. Další skupina 19 respondentů uvedla, že se definice tohoto pojmu nachází v Listině základních práv a svobod ČR, 12 respondentů uvedlo Ústavu ČR, 10 dotazovaných občanský

zákoník a pouze 2 dotazovaní uvedli správní řád. U této otázky se odpovědi jednotlivých respondentů velmi liší.

Studenti právnické fakulty mají v tomto ohledu největší znalosti. Pouze 5 studentů z celkového počtu 46 dotázaných uvedlo, že zákonná definice neexistuje. U studentů ekonomické a filozofické fakulty převládla odpověď Listina základních práv a svobod ČR (zákon č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů), kterou uvedlo 10 studentů ekonomické a 8 studentů filozofické fakulty. Naopak pouze 4 studenti ekonomické a 7 studentů filozofické fakulty odpovědělo, že zákonná definice neexistuje.

Otázka č. 4: „Jak dlouho musí dle zákona trvat veřejný zájem, aby se dosáhlo žádoucího cíle?“

Tabulka 5- Vyhodnocení otázky č. 4: „Jak dlouho musí dle zákona trvat veřejný zájem, aby se dosáhlo žádoucího cíle?“

Jak dlouho musí dle zákona trvat veřejný zájem, aby se dosáhlo žádoucího cíle?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
14 dní	3	2	0	5
30 dní	6	1	3	9
6 měsíců	6	7	0	13
Déle než 6 měsíců	3	1	1	5
Doba není zákonem stanovena (nezáleží na ní)	7	13	43	63

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Cílem stanovené otázky bylo zjistit, jaké mají respondenti povědomí o délce trvání veřejného zájmu s ohledem na dosažení cílů, kterých má být prostřednictvím veřejného zájmu dosaženo.

Ze získaných odpovědí je zřejmé, že 63 respondentů uvedlo, že doba není zákonem stanovena. I u této otázky se odpovědi velmi liší. Zejména studenti ekonomické fakulty mají velmi různorodé odpovědi. Také názory studentů filozofické fakulty se liší, přesto zde převládl názor, že doba není určena. Naopak studenti právnické fakulty jsou v tomto ohledu téměř za jedno, když pouze 4 respondenti uvedli jinou odpověď než tu, že doba není zákonem stanovena.

Otázka č. 5: „Shledáváte pojmy veřejný a společenský zájem za totožné?“

Tabulka 6 - Vyhodnocení otázky č. 5: „Shledáváte pojmy veřejný a společenský zájem za totožné?“

Shledáváte pojmy veřejný a společenský zájem za totožné?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Ano	10	9	15	34
Ne	15	15	31	61

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Cílem otázky č. 5 bylo zjistit, jaký pohled mají respondenti na vztah veřejného a společenského zájmu. Zde vyšel překvapivý výsledek, kdy celkem 61 respondentů uvedlo, že tyto dva pojmy neshledávají za totožné. Zbýlých 34 respondentů uvedlo, že je za totožné považují.

Otázka č. 6: „Shledáváte rozdíl mezi státním a veřejným zájmem?“

Tabulka 7 - Vyhodnocení otázky č. 5: „Shledáváte rozdíl mezi státním a veřejným zájmem?“

Shledáváte rozdíl mezi státním a veřejným zájmem?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Ano	21	20	34	75
Ne	4	4	12	20

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Cílem otázky č. 6 bylo zjištění pohledu respondentů na vztah státního a veřejného zájmu. Rozdíl mezi těmito dvěma pojmy shledává 75 (78,9 %) z celkového počtu 95 respondentů. Pouze 20 dotázaných rozdíl mezi státním a veřejným zájmem nevidí, proto se lze domnívat, že zájem státu s veřejným zájmem ztotožňují.

Otázka č. 7: „Jaký vztah vnímáte mezi veřejným a soukromým zájmem?“

Tabulka 8 - Vyhodnocení otázky č. 7: „Jaký vztah vnímáte mezi veřejným a soukromým zájmem?“

Jaký vztah vnímáte mezi veřejným a soukromým zájmem?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Soukromý zájem je opakem zájmu veřejného	17	14	28	59
Soukromý zájem je součástí zájmu veřejného	8	9	18	35
Není rozdíl mezi soukromým a veřejným zájmem	0	1	0	1

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Z vyhodnocení otázky č. 7 vyplývá pohled respondentů na vztah mezi soukromým a veřejným zájmem. Odborníci zabývající se veřejným zájmem se v tomto ohledu neshodují. Někteří tyto dva zájmy považují za opačné, někteří vidí soukromý zájem jako součást zájmu veřejného. Cílem bylo zjistit, jaký pohled na danou věc mají studenti ekonomické, filozofické a právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni.

Soukromý zájem za opak zájmu veřejného považuje celkem 59 (62,1 %) respondentů ze všech fakult. Pouze jeden z respondentů filozofické fakulty neshledává rozdíl mezi soukromým a veřejným zájmem.

Otázka č. 8: „V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?“

Tabulka 9 - Vyhodnocení otázky č. 8: „V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?“ (první část)

V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Péče o komunikace a veřejná prostranství	8	5	19	32
Výstavba (silnic, dálnic, přehrad, elektráren, parkovišť, škol, bytových domů,...)	11	6	21	38
Péče o seniory a handicapované	0	1	1	2
Snaha o minimalizace nezaměstnanosti	1	4	3	8
Oblast ekologie (výstavba zeleně, čističek odpadních vod, svoz a likvidace odpadů,...)	7	7	8	22
Ochrana zdraví	7	5	30	42
Zlepšení životní úrovně	13	7	5	25
Zachování míru	3	2	7	12
Zvýšení mezd	2	3	0	5
Zajištění bezpečnosti státu a obyvatelstva, snížení kriminality	2	8	23	33
Podpora vývoje a výzkumu léčiv	0	0	4	4
Dodržování pravidel mezilidského soužití a mezilidských vztahů	1	1	5	7

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Tabulka 10 - Vyhodnocení otázky č. 8: „V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?“ (druhá část)

V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Životní prostředí a jeho ochrana	15	13	24	52
S veřejným zájmem jsem se neseťkal	0	3	0	3
Jiná odpověď (uveďte)	0	0	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Cílem této otázky bylo zjištění oblastí, ve kterých se respondenti s veřejným zájmem setkali. U otázky bylo na výběr 15 možností. Z toho jedna byla otevřená – pokud se respondent s veřejným zájmem setkal v jiné oblasti, než které byly nabízeny, mohl tuto odpověď uvést. Tuto možnost žádný z dotazovaných nevyužil. Součástí byla také odpověď, že se respondenti a veřejným zájmem osobně neseťkali. Respondenti mohli uvést více odpovědí. Celkový počet odpovědí byl 285.

Ze získaných dat bylo zjištěno, že nejčastěji se respondenti s veřejným zájmem setkali v oblasti životního prostředí a jeho ochrany. Naopak nejméně se s veřejným zájmem setkali v oblasti péče o seniory a handicapované.

Otázka č. 9: „V jakých oblastech se podle Vašeho názoru nejvíce uplatňuje veřejný zájem?“

Tabulka 11 - Vyhodnocení otázky č. 9: „V jakých oblastech se podle Vašeho názoru nejvíce uplatňuje veřejný zájem?“ (první část)

V jakých oblastech se podle Vašeho názoru nejvíce uplatňuje veřejný zájem?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Péče o komunikace a veřejná prostranství	6	4	9	19
Výstavba (silnic, dálnic, přehrad, elektráren, parkovišť, škol, bytových domů,...)	14	12	23	49
Péče o seniory a handicapované	2	0	3	5
Snaha o minimalizace nezaměstnanosti	2	6	4	12
Oblast ekologie (výstavba zeleně, čističek odpadních vod, svoz a likvidace odpadů,...)	6	4	10	20
Ochrana zdraví	7	5	24	36
Zlepšení životní úrovně	15	6	6	27
Zachování míru	4	4	10	18
Zvýšení mezd	2	0	1	3
Zajištění bezpečnosti státu a obyvatelstva, snížení kriminality	5	6	22	33
Podpora vývoje a výzkumu léčiv	1	0	2	3

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Tabulka 12 - Vyhodnocení otázky č. 9: „V jakých oblastech se podle Vašeho názoru nejvíce uplatňuje veřejný zájem?“ (druhá část)

V jakých oblastech se podle Vašeho názoru nejvíce uplatňuje veřejný zájem?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Dodržování pravidel mezilidského soužití a mezilidských vztahů	1	1	4	6
Životní prostředí a jeho ochrana	13	10	21	44
Nevím	0	3	0	3
Jiná odpověď (uveďte)	0	0	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Tato otázka by orientována na zjištění oblastí, ve kterých se dle respondentů veřejný zájem nejvíce uplatňuje. V nabídce bylo celkem 15 oblastí. Opět zde byl ponechán prostor pro vlastní odpověď, kterou nevyužil žádný z respondentů. Dotazovaní studenti mohli uvést více odpovědí. Celkový počet odpovědí byl 281, přičemž většina respondentů vybrala tři možnosti.

Nejvíce se podle respondentů uplatňuje veřejný zájem při výstavbách (silnic, dálnic, bytových domů,...) a při ochraně životního prostředí. Naopak nejméně v oblasti podpory vývoje a výzkumu léčiv a v oblasti zvyšování mezd.

Otázka č. 10: „Na jakou oblast by měl být podle Vašeho názoru orientován veřejný zájem občanů ČR?“

Tabulka 13 - Vyhodnocení otázky č. 10: „Na jakou oblast by měl být podle Vašeho názoru orientován veřejný zájem občanů ČR?“ (první část)

Na jakou oblast by měl být podle Vašeho názoru orientován veřejný zájem občanů ČR?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Péče o komunikace a veřejná prostranství	0	0	0	0
Výstavba (silnic, dálnic, přehrad, elektráren, parkovišť, škol, bytových domů,...)	1	1	1	3
Péče o seniory a handicapované	0	0	0	0
Snaha o minimalizace nezaměstnanosti	0	2	0	2
Oblast ekologie (výstavba zeleně, čističek odpadních vod, svoz a likvidace odpadů,...)	3	2	0	5
Ochrana zdraví	4	5	19	28
Zlepšení životní úrovně	10	7	5	22
Zachování míru	1	3	2	6
Zvýšení mezd	1	0	0	1
Zajištění bezpečnosti státu a obyvatelstva, snížení kriminality	0	1	5	6
Podpora vývoje a výzkumu léčiv	0	0	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Tabulka 14 - Vyhodnocení otázky č. 10: „Na jakou oblast by měl být podle Vašeho názoru orientován veřejný zájem občanů ČR?“ (druhá část)

Na jakou oblast by měl být podle Vašeho názoru orientován veřejný zájem občanů ČR?				
Odpověď / fakulta	Ekonomická	Filozofická	Právnická	Celkem
Dodržování pravidel mezilidského soužití a mezilidských vztahů	0	1	4	5
Životní prostředí a jeho ochrana	5	1	6	12
Nevím	0	1	3	4
Jiná odpověď (uveďte): Nedá se jednoznačně uvést, v každém konkrétním případě bude jiný.	0	0	1	1

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Poslední otázka dotazníku měla za cíl zjistit, jakou oblast pro realizaci veřejného zájmu shledávají respondenti za nejdůležitější. Celkem 28 respondentů uvedlo ochranu zdraví a 22 respondentů oblast zlepšení životní úrovně, což byly dvě nejčastější odpovědi.

Respondenti mohli také vyjádřit svůj názor odlišně od nabízených možností, čehož u této otázky využil jeden student právnické fakulty, když uvedl: „Nedá se jednoznačně uvést, v každém konkrétním případě bude jiný.“

Žádný z respondentů pak nevybral jako nejdůležitější z oblastí péči o seniory a handicapované, péči o komunikace a veřejná prostranství, ani podporu vývoje a výzkumu léčiv.

7. Vyhodnocení hypotéz a výzkumných otázek

První hypotéza, která zní:

- Studenti právnické fakulty mají větší znalosti ohledně zákonné úpravy veřejného zájmu než studenti ekonomické a filozofické fakulty.

byla ověřena pomocí otázek č. 1., 3. a 4.

Graf 3 - Setkali jste se během studia s problematikou veřejného zájmu?

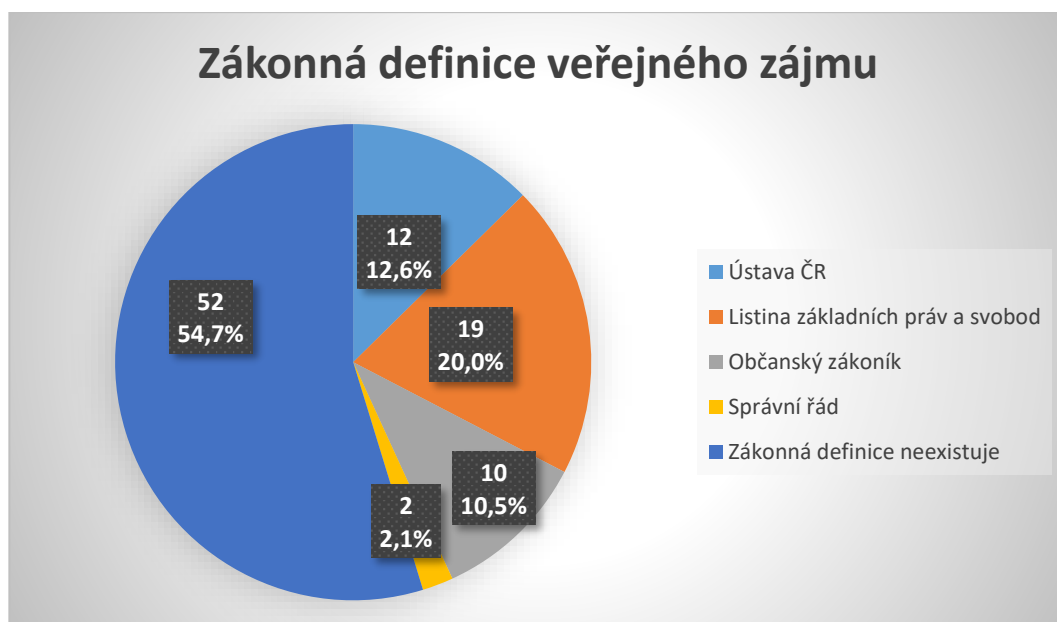

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě výše uvedeného je patrné, že 75,8 % respondentů se během svého studia setkalo s problematikou veřejného zájmu, což odpovídá 72 respondentů. Z celkového počtu respondentů, kteří odpověděli kladně, bylo 17 (68 % z 25 studentů) respondentů z ekonomické fakulty, 13 (54,2 % z 24 studentů) z filozofické a 42 (91,3 % ze 46 respondentů)⁴⁷ z právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Na základě zjištěných dat je zřejmé, že nejvíce je veřejný zájem probírán na právnické fakultě.

⁴⁷ Procentuální přepočtení je z počtu respondentů, kteří navštěvují příslušnou fakultu.

Graf 4 - Zákonná definice veřejného zájmu

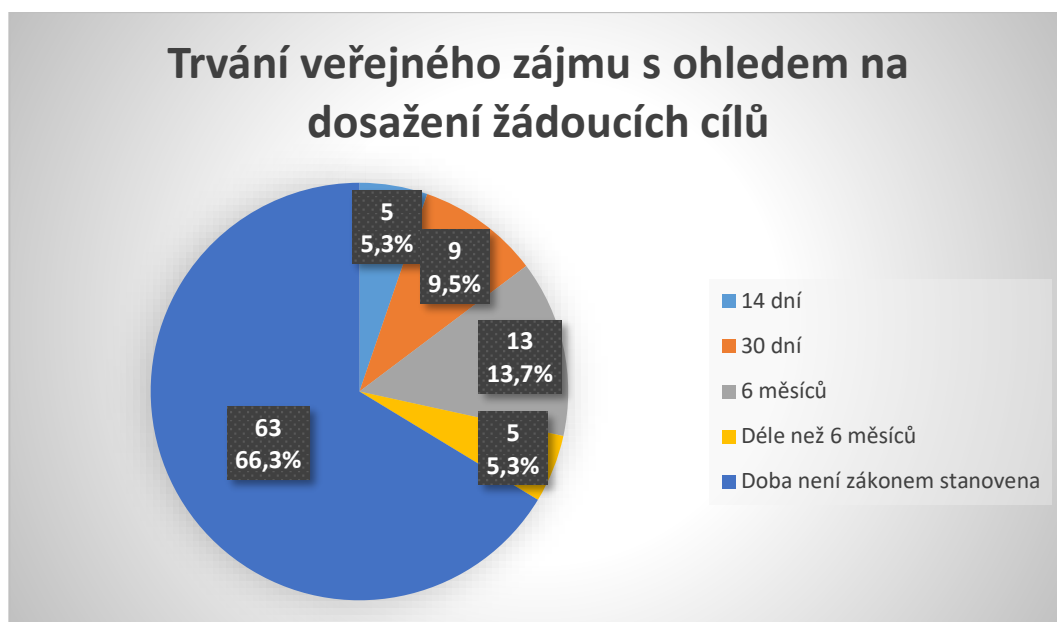

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Z grafu vyplývá, že 52 respondentů (54,7 % z 95 respondentů) z celkového počtu respondentů odpovědělo, že zákonná definice veřejného zájmu neexistuje. Žádný z dotazovaných nevedl stavební zákon a zákon o vyvlastnění.

Z 52 respondentů takto odpověděli 4 (16 % z 25 respondentů) respondenti z ekonomické fakulty, 7 (29,2 % z 24 respondentů) studentů filozofické fakulty a 41 (89,1 % ze 46 respondentů) studentů právnické fakulty. Na základě nasbíraných dat lze říct, že o neexistenci zákonné definice veřejného zájmu mají největší znalosti studenti právnické fakulty.

Graf 5 - Trvání veřejného zájmu s ohledem na dosažení žádoucích cílů

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Z dotazníkového šetření je zřejmé, že převážná část respondentů má povědomí, že neexistuje zákonem stanovená doba pro trvání veřejného zájmu s ohledem na dosažení jím stanovených cílů. Celkem 63 (66,3 % z celkového počtu 95 respondentů) vyjádřilo tento názor. V tomto případě 7 (28 % z 25 respondentů) studentů ekonomické, 13 (54,2 % z 24 respondentů) studentů filozofické a 43 (93,5 % ze 46 respondentů) studentů právnické fakulty. Z dat vyplývá, že i v této oblasti mají největší znalosti studenti právnické fakulty.

Vyhodnocení hypotézy č. 1:

Hypotéza č. 1, která zní:

- Studenti právnické fakulty mají větší znalosti ohledně zákonné úpravy veřejného zájmu než studenti ekonomické a filozofické fakulty.

byla ověřena pomocí otázek č. 1., 3. a 4.

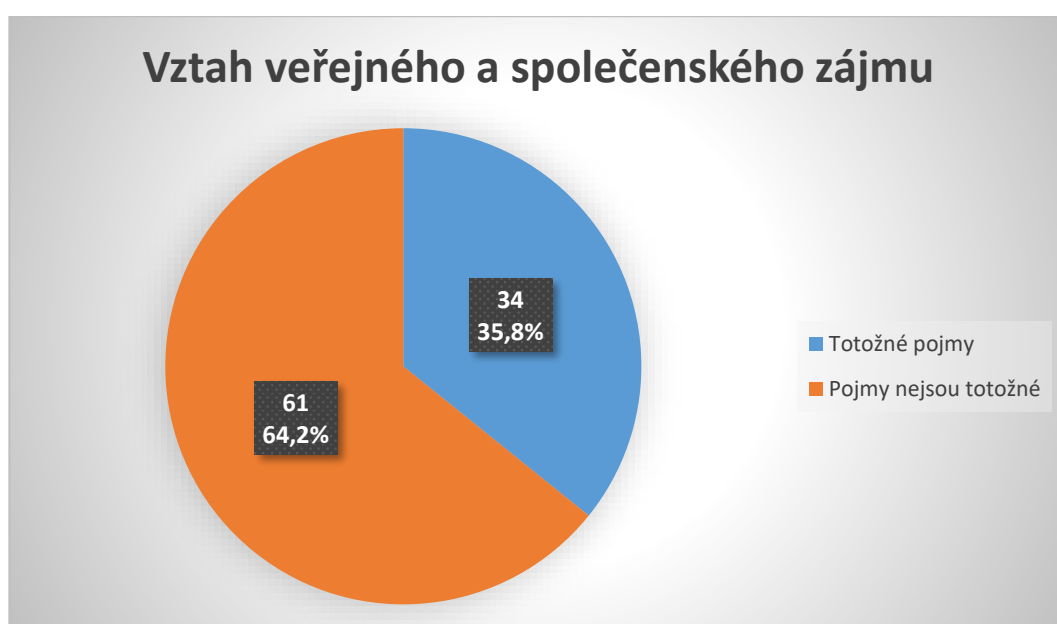
Hypotéza se zcela potvrdila, neboť na otázky, které měly sloužit k jejímu ověření, odpověděli nejlépe studenti právnické fakulty.

Hypotéza č. 2:

- a) Studenti všech fakult považují pojmy veřejný a společenský zájem za totožné a zároveň neshledávají rozdíl mezi veřejným a státním zájmem.
- b) Studenti právnické fakulty považují soukromý zájem za součást zájmu veřejného, kdežto studenti ekonomické a filozofické fakulty je považují za opačné.

K ověření této hypotézy sloužily otázky č. 5., 6. a 7.

Graf 6 - Vztah veřejného a společenského zájmu

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Z uvedeného grafu vyplývá, že pouze 34 dotazovaných (35,8 % z 95 respondentů) považuje pojmy veřejný a společenský zájem za totožné. Naopak 61 respondentů (64,2 % z 95 respondentů) shledává rozdíl mezi těmito dvěma zájmy.

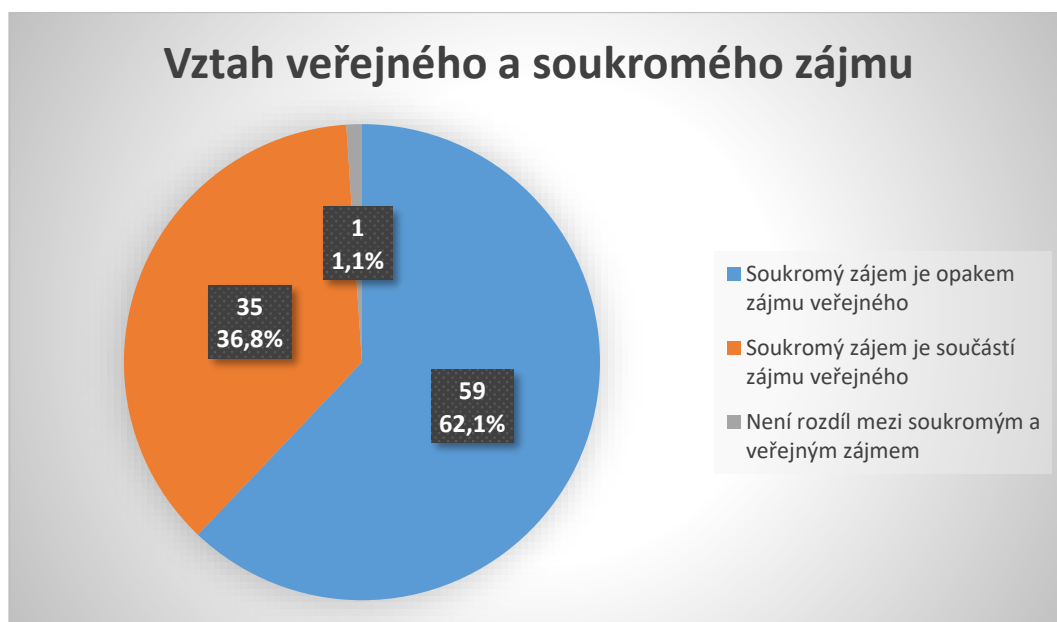
Graf 7 - Vztah státního a veřejného zájmu

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Ze sesbíraných dat je zřejmé, že 75 studentů (78,9 % z 95 respondentů) neshledává pojmy veřejný a státní zájem za totožné, ale vidí mezi nimi rozdíl. Druhou skupinu tvořilo pouhých 20 respondentů (21,1 % z 95 respondentů), kteří nerozlišují mezi veřejným a státním zájmem.

Graf 8 - Vztah veřejného a soukromého zájmu

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

V tomto případě bylo cílem otázky zjistit, jaký vztah vnímají studenti jednotlivých fakult mezi soukromým a veřejným zájmem. Variantu, že soukromý zájem je opakem zájmu veřejného zvolilo 59 studentů (62,1 % z 95 respondentů). Pouze jeden respondent navštěvující filozofickou fakultu vyjádřil, že neshledává rozdíl mezi veřejným a soukromým zájmem. Z 59 studentů, kteří odpověděli, že soukromý zájem je opakem zájmu veřejného, bylo 17 (68 % z 25 respondentů) studentů ekonomické fakulty, 14 (58,3 % z 24 respondentů) studentů filozofické fakulty a 28 (60,9 % ze 46 respondentů) studentů právnické fakulty. Celkem 35 dotazovaných odpovědělo, že soukromý zájem považují za součást zájmu veřejného. Tento vzorek byl tvořen 8 (32 % z 25 respondentů) studenty ekonomické fakulty, 9 (37,5 % z 24 respondentů) studenty filozofické fakulty a 18 (39,1 % ze 46 respondentů) studenty právnické fakulty.

Vyhodnocení hypotézy č. 2:

K ověření hypotézy č. 2 ve znění:

- a) Studenti všech fakult považují pojmy veřejný a společenský zájem za totožné a zároveň neshledávají rozdíl mezi veřejným a státním zájmem.
- b) Studenti právnické fakulty považují soukromý zájem za součást zájmu veřejného, kdežto studenti ekonomické a filozofické fakulty je považují za opačné.

sloužily otázky č. 5., 6. a 7.

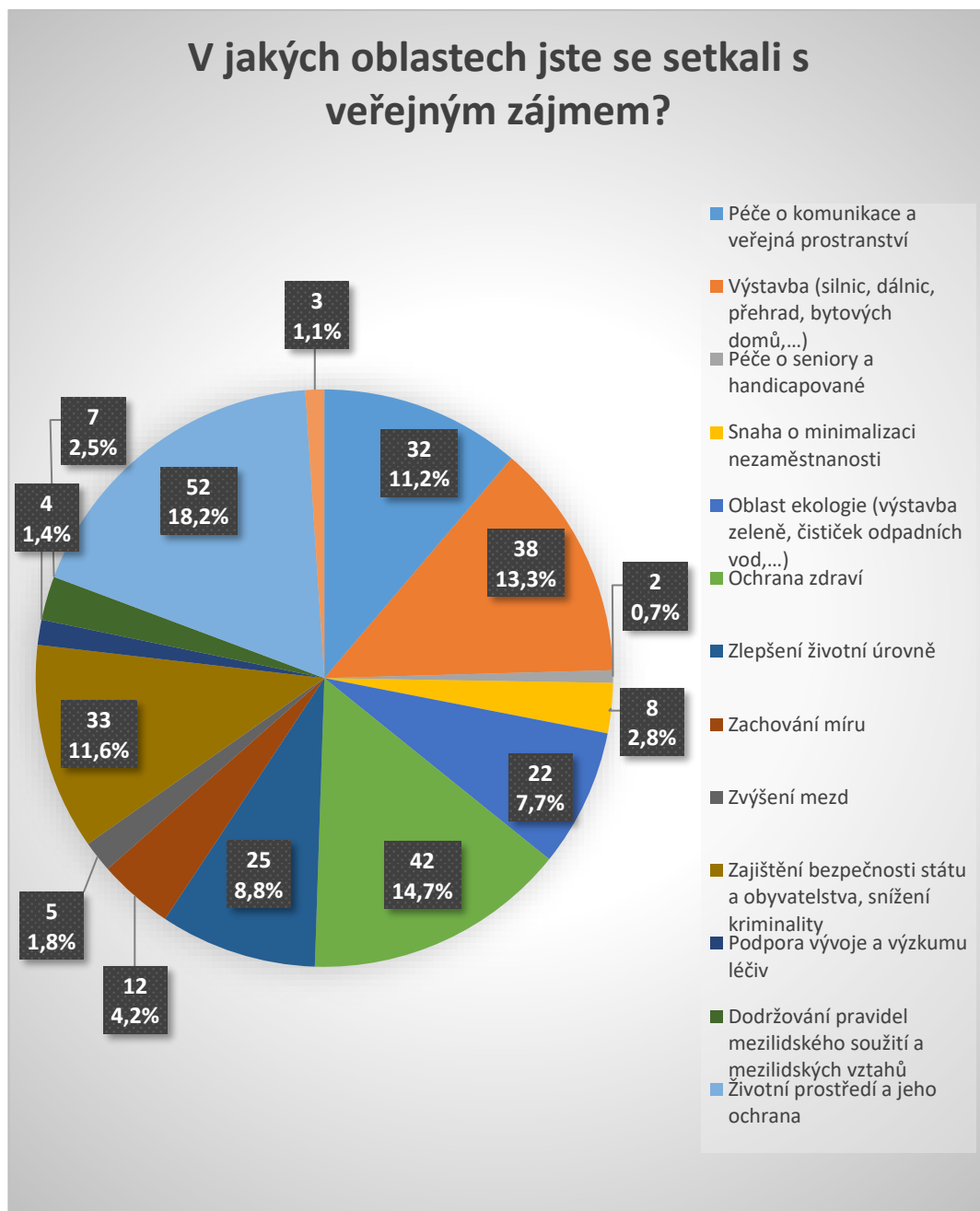
Část a) hypotézy č. 2 se nepotvrdila. Výsledky dotazníkového šetření vyšly v této části stanovené hypotézy zcela obráceně, než jak bylo předpokládáno.

Část b) hypotézy č. 2 se potvrdila jen částečně v té části, že studenti ekonomické a filozofické fakulty považují soukromý a veřejný zájem za opačné. Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že také studenti právnické fakulty považují tyto zájmy za opačné.

Hypotéza č. 3: Nejčastější oblastí, kde se studenti setkali s veřejným zájmem je výstavba (silnic, dálnic, bytů). Nejdůležitější oblastí, na kterou se má veřejný zájem orientovat je ochrana zdraví.

K ověření této hypotézy sloužily otázky č. 8. a 10.

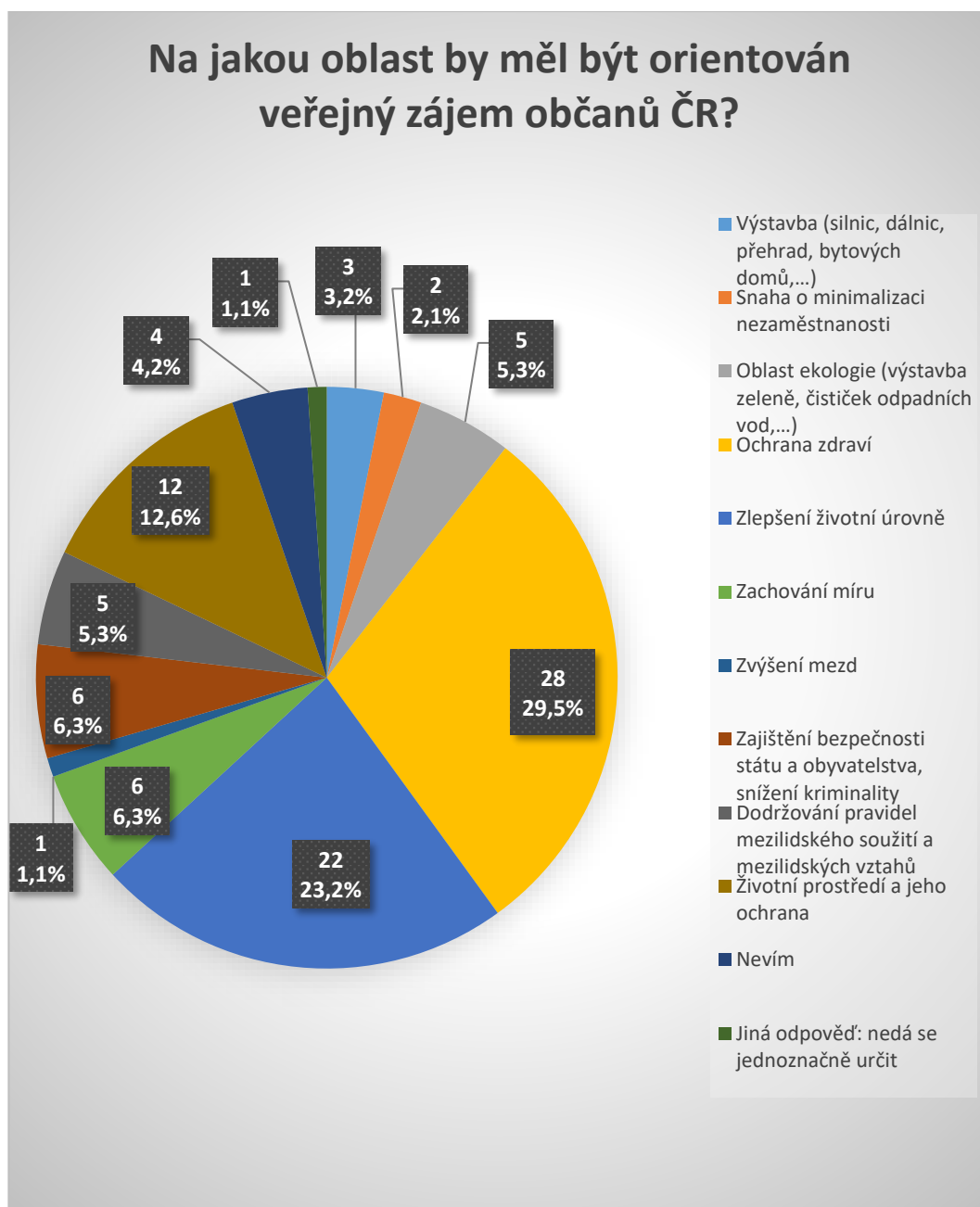
Graf 9 - V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

U této odpovědi bylo na výběr z více možností. Celkový počet nasbíraných odpovědí byl 285 odpovědí od 95 respondentů. Nejčastější odpovědí bylo životní prostředí a jeho ochrana. Tuto odpověď zvolilo 52 respondentů. Tento vzorek byl tvořen 15 respondenty z ekonomické fakulty, 13 z filozofické a 24 z právnické fakulty. Naopak nejméně se studenti setkali s veřejným zájmem v oblasti péče o seniory a handicapované.

Graf 10 - Na jakou oblast by měl být orientován veřejný zájem občanů ČR?

Zdroj: Vlastní zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením

Z výše uvedeného grafu je patrné, že nejčastější odpovědí na tuto otázku byla ochrana zdraví. Ochranu zdraví jako oblast, na kterou by měl být orientován veřejný zájem občanů ČR, vybralo 28 (29,8 % z 95 respondentů) studentů. Druhou nejčastější odpovědí bylo zlepšení životní úrovně, kterou uvedlo 22 (23,4 % z 95 respondentů) dotazovaných. U této otázky nikdo nevybral oblast péče o komunikace, péče o seniory, ani oblast vývoje a výzkumu léčiv. Jeden z respondentů uvedl vlastní odpověď, a sice tu, že se to nedá jednoznačně určit. Celkem 4 dotazovaní nedokázali na tuto otázku odpovědět.

Vyhodnocení hypotézy č. 3:

Tato hypotéza zní:

- Nejčastější oblastí, kde se studenti setkali s veřejným zájmem, je výstavba (silnic, dálnic, bytů). Nejdůležitější oblastí, na kterou se má veřejný zájem orientovat je ochrana zdraví.

k ověření této hypotézy sloužily otázky č. 8. a 10.

Hypotéza se potvrdila pouze částečně, a to v té části, která se týká oblasti, na kterou má být orientován veřejný zájem občanů ČR. Oblastí, kde se respondenti nejčastěji setkali s veřejným zájmem, je životní prostředí a jeho ochrana.

Výzkumné otázky:

Otázka č. 1: V jakých oblastech se dle studentů nejvíce uplatňuje veřejný zájem, a v jakých oblastech lidského života se s touto problematikou již setkali?

Na základě vyhodnocení sesbíraných dat je zřejmé, že touto oblastí je výstavba (silnic, dálnic, bytových domů,...). Tuto odpověď vybralo 49 (52,6 % z 95 respondentů) studentů.

Otázka č. 2: V jakých právních předpisech je dle studentů definován veřejný zájem a jak dlouho musí trvat, aby se dosáhlo žádoucího cíle?

Z dotazníkového šetření vyplývá, že 52 (54,7 % z 95 respondentů) dotazovaných odpovědělo, že veřejný zájem není definovaný v žádném zákoně. Druhou nejčastější odpovědí byla Listina základních práv a svobod ČR. Zároveň 63 (66,3 % dotazovaných) respondentů uvedlo, že doba trvání nemá vliv na dosažení žádoucího cíle veřejného zájmu.

8. Shrnutí praktické části

Cílem praktické části bylo zjistit, jak studenti ekonomické, filozofické a právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni nahlíží na veřejný zájem. Provádění dotazníkového šetření nebylo vůbec jednoduché. Bylo nasbíráno celkem 97 vyplněných dotazníků, ale 2 z nich museli být z důvodu nevhodných odpovědí vyřazeny. S cílem získání co největšího počtu dotazníků byli kontaktováni také studijní referenti s žádostí o rozeslání dotazníků studentům, přesto se povedlo nasbírat pouze 95 hodnotných dotazníků.

Výzkum byl prováděn pomocí dotazníkové šetření. Dotazník obsahoval 2 identifikační otázky a dalších 10 otázek, které měly zjistit pohledy jednotlivých studentů na dané téma. Celkem 6 otázek bylo uzavřených, kde respondenti vybírali jednu odpověď. Pouze 1 otázka byla otevřená a 3 polootevřené, kde dotazovaní vybírali buď z nabízených odpovědí, nebo mohli uvést odpověď vlastní.

Výsledky praktické části jsou velmi přínosné. Zejména otázka č. 2, která byla otevřená a respondenti zde měli vyjádřit vlastní názor na to, co si představují pod pojmem veřejný zájem. Odpovědi byly různé, přičemž nejvíce respondentů odpovědělo, že si pod veřejným zájmem představují zájem určité skupiny s cílem něco zlepšit. Stejný počet studentů si pod tímto pojmem představuje zajištění blahobytu ve společnosti. Ojedinělými odpověďmi pak bylo, že se jedná o zájem obce, zájem státu či starost o věci veřejné.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že problematika veřejného zájmu není na Západočeské univerzitě opomíjeným tématem. Většina studentů všech fakult se během svého studia s tímto tématem setkala, přičemž studenti mají znalosti o neexistenci zákonné definice veřejného zájmu, i o tom, že zákonná doba pro trvání veřejného zájmu s ohledem na dosažení žádoucích cílů není stanovena.

Výzkum přinesl také pohled studentů na pojmy veřejný, společenský, státní a soukromý zájem a vztah těchto zájmů k zájmu veřejnému. Rozdíl v pojmech veřejný a společenský zájem shledává většina studentů, zároveň většina studentů spatřuje rozdíl mezi státním a veřejným zájmem. Soukromý zájem pak považují za opak zájmu veřejného.

Nejčastější oblastí, kde se studenti setkali s veřejným zájmem, je podle výsledků dotazníkového šetření životní prostředí a jeho ochrana. Nejdůležitější oblast, na kterou by měl být směřován veřejný zájem občanů České republiky, je ochrana zdraví.

IV. ZÁVĚR

Problematika veřejného zájmu je velmi aktuální a dynamické téma, které se v průběhu času mění, proto je třeba ho neustále zkoumat.

Cílem této diplomové práce, která se zaměřila právě na veřejný zájem, bylo vymezení pojmu veřejný zájem a vysvětlení jeho významu. Jelikož se jedná o těžce definovatelný pojem, který svou definici neobsahuje ani v právních předpisech, bylo za potřebí zkoumat pohledy jednotlivých odborníků zabývajících se touto problematikou. Práce obsahuje pohledy odborníků na toto téma a přináší mnoho různých definic veřejného zájmu, neboť jednotná definice neexistuje.

Práce je členěna na dvě hlavní části. Teoretická část se ve svém úvodu zabývá vymezením jednotlivých slov, ze kterých se veřejný zájem skládá. Navazují definice veřejného zájmu podle jednotlivých autorů a stanovení oblastí, kde veřejný zájem působí. Teoretická část obsahuje také nastínění historie veřejného zájmu, problematiku zájmových skupin a závěr této části se věnuje použití veřejného zájmu v jednotlivých právních předpisech České republiky. Po prostudování jednotlivých právních předpisů bylo zjištěno, že takových právních předpisů, ve kterých je veřejný zájem použit je mnoho. Avšak ani jediný z nich neobsahuje obecnou definici veřejného zájmu.

Druhá část práce je praktická, jejímž cílem bylo zjistit, jaký názor a poznatky mají o veřejném zájmu studenti ekonomické, filozofické a právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Tuto část práce hodnotím jako velmi přínosnou, neboť mi pomohla porozumět dané problematice.

Přestože je veřejný zájem frekventovaným spojením nejen v médiích a právních předpisech, ale i ve veřejné sféře, jeho vymezení je složité a mnohdy bývá pojímán zmateně či nepravdivě. Tato práce byla napsána, aby pomohla čtenářům k lepšímu pochopení dané tématu.

V. RESUMÉ

The issue of public interest is a very topical and dynamic topic that changes over time, so it needs to be constantly researched.

The aim of this thesis focused on public interest was to define the term public interest and explain its meaning. This term is hard to define because the definition of this term is not contained in legislation. For that reason, it was necessary to examine the views of individual experts dealing with this issue. The thesis contains studies of experts on this topic and brings many different definitions of public interest, because there is no uniform definition.

The thesis is divided into two main parts. In the first place, the theoretical part deals with the definition of individual words of which the public interest consists. They follow the definition of public interest by individual experts and identify areas where the public interest operates. The theoretical part also contains an outline of the history of public interest, the issue of interest groups and the conclusion of this part is devoted to the use of public interest in individual legal regulations of the Czech Republic. Having studied the various pieces of legislation, it has been found that there are many pieces of legislation in which public interest is used. However, neither of them contains a definition of public interest.

The second part of the thesis is the practical part, the aim of this part was to find out the opinion and knowledge that students of economics, philosophy and law of the University of West Bohemia in Pilsen have about the public interest. I evaluate this part of the work as very beneficial because it helped me to understand the issue.

Although the public interest is used not only in the media and legislation, but also by the public, its definition is complex and often conceived of confused or untrue, so this thesis was written to help readers to better understand the topic.

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Vyhodnocení otázky č. 1: „Setkali jste se během svého studia s problematikou veřejného zájmu?“	52
Tabulka 2 - Vyhodnocení otázky č. 2: „Uveďte, co si obecně představujete pod veřejným zájmem?“ (první část)	53
Tabulka 3- Vyhodnocení otázky č. 2: „Uveďte, co si obecně představujete pod veřejným zájmem?“ (druhá část).....	54
Tabulka 4 - Vyhodnocení otázky č. 3: „V jakém právním předpise je podle Vás veřejný zájem definován?“	55
Tabulka 5- Vyhodnocení otázky č. 4: „Jak dlouho musí dle zákona trvat veřejný zájem, aby se dosáhlo žádoucího cíle?“	57
Tabulka 6 - Vyhodnocení otázky č. 5: „Shledáváte pojmy veřejný a společenský zájem za totožné?“	58
Tabulka 7 - Vyhodnocení otázky č. 5: „Shledáváte rozdíl mezi státním a veřejným zájmem?“	59
Tabulka 8 - Vyhodnocení otázky č. 7: „Jaký vztah vnímáte mezi veřejným a soukromým zájmem?“	60
Tabulka 9 - Vyhodnocení otázky č. 8: „V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?“ (první část)	61
Tabulka 10 - Vyhodnocení otázky č. 8: „V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?“ (druhá část).....	62
Tabulka 11 - Vyhodnocení otázky č. 9: „V jakých oblastech se podle Vašeho názoru nejvíce uplatňuje veřejný zájem?“ (první část)	63
Tabulka 12 - Vyhodnocení otázky č. 9: „V jakých oblastech se podle Vašeho názoru nejvíce uplatňuje veřejný zájem?“ (druhá část).....	64
Tabulka 13 - Vyhodnocení otázky č. 10: „Na jakou oblast by měl být podle Vašeho názoru orientován veřejný zájem občanů ČR?“ (první část).....	65
Tabulka 14 - Vyhodnocení otázky č. 10: „Na jakou oblast by měl být podle Vašeho názoru orientován veřejný zájem občanů ČR?“ (druhá část).....	66

Seznam grafů

Graf 1 - Zkoumaný vzorek s ohledem na genderové rozlišení.....	50
Graf 2 - Zkoumaný vzorek s ohledem na studovanou fakultu	51
Graf 3 - Setkali jste se během studia s problematikou veřejného zájmu?	67
Graf 4 - Zákonná definice veřejného zájmu	68
Graf 5 - Trvání veřejného zájmu s ohledem na dosažení žádoucích cílů.....	69
Graf 6 - Vztah veřejného a společenského zájmu	70
Graf 7 - Vztah státního a veřejného zájmu.....	71
Graf 8 - Vztah veřejného a soukromého zájmu.....	72
Graf 9 - V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?	74
Graf 10 - Na jakou oblast by měl být orientován veřejný zájem občanů ČR?	75

Seznam zdrojů

Knižní publikace:

BOZEMAN, B. *Public Values and Public Interest*. Washington, Georgetown University Press, 2007.

FIALA, Josef. *Malá právnícká encyklopedie*. 6., aktualiz. A dopl. Vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1582-6.

FIALA, Petr. *Evropeizace zájmů: politické strany a zájmové skupiny v České republice*. Vyd. 2. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009. Teoretik. ISBN 978-80-210-4920-8.

GERLOCH, Aleš a Petr PRŮCHA. *Teorie práva: komentář*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7380-454-1.

HENDRYCH, Dušan. *Právnícký slovník*. 3., podstatně rozš. Vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1.

KLIKOVÁ, Alena. *Stavební právo: praktická příručka*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2009. Praktická právnícká příručka. ISBN 978-80-7201-764-5.

Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-430-5.

KOVÁŘ, J. Veřejný zájem a jeho prostorová stránka (příklad ČR). In: Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2236-1.

LABOUTKOVÁ, Š. *Prosazování zájmů v EU: národní a specifické zájmy jako legitimní prostředek ovlivňující tvorbu a rozhodovací procesy hospodářské politiky v Evropské unii*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2009. ISBN 978-80-86729-53-4.

MACHAČKOVÁ, Jana a Petr PRŮCHA. *Stavební zákon: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-492-6

MALÝ, Ivan. Problémy definování a prosazování veřejného zájmu. *Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie*. Brno: Masarykova univerzita, 1999.

MAZEY, S., RICHARDSON, J. *Interest groups and EU policy-making: organisational logic and venue shopping*. Richardson, J.. London: Routledge, 2001.

MIKO, Ladislav a Petr PRŮCHA. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. 6., aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 80-717-9904-1.

MICHEL, W.C., MUNGER, M.C. *Economic Models of Interest Groups in Public Choice Theory I*, Cambridge University Press, 1990.

NOVOTNÝ, Petr a Petr PRŮCHA. *Nový občanský zákoník: komentář*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5166-5.

PRŮCHA, Petr. *Správní řád: s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1.7.2019*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Glosátor. ISBN 978-80-7502-355-1.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-348-2.

SKOUPÝ, Arnošt. *Texty k obecným dějinám kapitalismu I*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1989. Učební texty vysokých škol

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013.

VIČAROVÁ HEFNEROVÁ, Hana. *Ochrana veřejného zájmu v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu: [srovnávací analýza demokratických politických systémů]*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2018. Teoretik. ISBN 978-80-7502-272-1.

VÍTEK, L. *Teorie společenské volby a politické rozhodování: vzájemná závislost*. In: Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie ESF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2236-1.

Právní předpisy:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod ČR, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 289/1995 Sb., zákon o lesích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých předpisů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 184/2006 Sb., vyvlastňovací zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 23.10.2003, č.j. 2 AS 11/2003

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 10. května 2013, sp. zn. 6 As 65/2012

Elektronické zdroje:

Neurčité pojmy a veřejný zájem. *Epravo.cz* [online]. 2001 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/neurcite-pojmy-a-verejny-zajem-9323.html>

Obec Polerady získala bezúplatně budovu obecního úřadu. *Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových* [online]. 2016 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.uzsvm.cz/stredni-cechy-319-534-85/obec-polerady-ziskala-bezuplatne-budovu-obecniho-uradu-132927/>

Slovník spisovného jazyka českého. *Veřejný* [online]. ©2011 [cit. 2020-02-12].
Dostupné z:
[https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=ve%C5%99ejn%C3%BD
&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no](https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=ve%C5%99ejn%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no)

Slovník spisovného jazyka českého. *Zájem* [online]. ©2011 [cit. 2020-02-12].
Dostupné z:
[https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=ve%C5%99ejn%C3%BD
&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no](https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=ve%C5%99ejn%C3%BD&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no)

Slovník spisovného jazyka českého. *Veřejnost* [online]. ©2011 [cit. 2020-02-12].
Dostupné z:
[https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=ve%C5%99ejnost&sti=103148&where=h
esla&hsubstr=no](https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=ve%C5%99ejnost&sti=103148&where=hesla&hsubstr=no)

Články

ELIÁŠ, K. *Veřejný zájem* (Malá glosa k velkému tématu). 5/1998.

TOŠNER, O. *Veřejný zájem a jeho normování zákonem*. Právník 3/2009

Přílohy

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studentkou Západočeské univerzity fakulty právnické v Plzni a ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku, který se týká problematiky veřejného zájmu. Dotazník je anonymní a je určen pro studenty právnické, filosofické a ekonomické fakulty Západočeské univerzity v Plzni.

Výsledky budou použity pro studijní účely (diplomová práce).

Děkuji za Váš čas!

Pohlaví

- Muž
- Žena

Fakulta

- Ekonomická
- Filosofická
- Právnická

1. Setkali jste během svého studia s problematikou veřejného zájmu?

- Ano
- Ne
- Nevím

2. Uveďte, co si obecně představujete pod veřejným zájmem?

3. V jakém právním předpise je podle Vás veřejný zájem definován?
- Ústava ČR (zákon č. 1/1993 Sb.)
  - Listina základních práv a svobod ČR (zákon č. 2/1993 Sb.)
  - Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.)
  - Správní řád (zákon č. 500/2004 Sb.)
  - Stavební zákon (zákon č. 183/2006 Sb.)
  - Zákon o vyvlastnění (zákon č. 184/2006 Sb.)
  - Jiný zákon (uved'te)
  - Zákonná definice neexistuje
4. Jak dlouho musí dle zákona trvat veřejný zájem, aby se dosáhlo žádoucího cíle?
- 14 dní
  - 30 dní
  - 6 měsíců
  - Déle než 6 měsíců
  - Doba není zákonem stanovena (nezáleží na ní)
5. Shledáváte pojmy veřejný a společenský zájem za totožné?
- Ano
  - Ne
6. Shledáváte rozdíl mezi státním a veřejným zájmem?
- Ano
  - Ne
7. Jaký vztah vnímáte mezi veřejným a soukromým zájmem?
- Soukromý zájem je opakem zájmu veřejného
  - Soukromý zájem je součástí zájmu veřejného
  - Není rozdíl mezi soukromým a veřejným zájmem

8. V jakých oblastech jste se setkali s veřejným zájmem?

- Péče o komunikace a veřejná prostranství
- Ochrana zdraví
- Zlepšení životní úrovně
- Zachování míru
- Zvýšení mezd
- Zajištění bezpečnosti státu a obyvatelstva, snížení kriminality
- Podpora vývoje a výzkum léčiv
- Dodržování pravidel mezilidského soužití a mezilidských vztahů
- Životní prostředí a jeho ochrana
- Výstavba (silnic, dálnic, přehrad, elektráren, parkovišť, škol, bytových domů,...)
- Péče o seniory a handicapované
- Snaha o minimalizaci nezaměstnanosti
- Oblasti ekologie (výstavba zeleně, čističek odpadních vod, svoz a likvidace odpadů,..)
- S veřejným zájmem jsem se neseťkal
- Jiný: uveďte

9. V jakých oblastech se podle Vašeho názoru nejvíce uplatňuje veřejný zájem?

- Péče o komunikace a veřejná prostranství
- Ochrana zdraví
- Zlepšení životní úrovně
- Zachování míru
- Zvýšení mezd
- Zajištění bezpečnosti státu a obyvatelstva, snížení kriminality
- Podpora vývoje a výzkum léčiv
- Dodržování pravidel mezilidského soužití a mezilidských vztahů
- Životní prostředí a jeho ochrana
- Výstavba (silnic, dálnic, přehrad, elektráren, parkovišť, škol, bytových domů,...)
- Péče o seniory a handicapované
- Snaha o minimalizaci nezaměstnanosti

- Oblasti ekologie (výstavba zeleně, čističek odpadních vod, svoz a likvidace odpadů,..)
- Nevím
- Jiný: uveďte

10. Na jakou oblast by měl být podle Vašeho názoru orientován veřejný zájem občanů ČR?

Péče o komunikace a veřejná prostranství?

- Ochrana zdraví
- Zlepšení životní úrovně
- Zachování míru
- Zvýšení mezd
- Zajištění bezpečnosti státu a obyvatelstva, snížení kriminality
- Podpora vývoje a výzkum léčiv
- Dodržování pravidel mezilidského soužití a mezilidských vztahů
- Životní prostředí a jeho ochrana
- Výstavba (silnic, dálnic, přehrad, elektráren, parkovišť, škol, bytových domů,...)
- Péče o seniory a handicapované
- Snaha o minimalizaci nezaměstnanosti
- Oblasti ekologie (výstavba zeleně, čističek odpadních vod, svoz a likvidace odpadů,..)
- Nevím
- Jiný: uveďte